

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

**Εσωτερικός Έλεγχος και Διαφθορά στην Τοπική
Αυτοδιοίκηση**

Δουλγέρη Αναστασία

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Δρογαλάς Γεώργιος

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2016

Department of Political Studies and International Relations - University of Peloponnese

Department of Economics - Democritus University of Thrace

Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration - University of Piraeus

**Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»**

**Internal Control Procedures and Corruption in Local
Government Organizations**

**Doulgeri Anastasia
Supervisor: Dr. Drogalas Georgios**

Corinth, September 2016

Στην λατρευτή μου οικογένεια για την αμέριστη συμπαράσταση, υπομονή, κατανόηση και στήριξη που μου προσέφερε καθ'όλη τη διάρκεια της φοίτησής μου.

«Θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες σε όλους τους καθηγητές του ΠΜΣ για τις πολύτιμες γνώσεις και καθοδήγηση που μου προσέφεραν κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω στον επιβλέποντα καθηγητή μου, Δρ. Δρογαλά Γεώργιο για την επιστημονική καθοδήγηση, την πολύτιμη βοήθεια και την κατανόηση που μου παρείχε κατά την εκπόνηση αυτής της εργασίας.»

Εσωτερικός Έλεγχος και Διαφθορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση

Περίληψη

Στα πλαίσια του νέου μοντέλου δημόσιας διοίκησης, όπως αυτό εφαρμόζεται και εξελίσσεται, η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης διακυβέρνησης στο δημόσιο τομέα και επιτελεί ζωτικό ρόλο στην καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς και κακοδιοίκησης. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η εξέταση της σχέσης που υφίσταται μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και της καταπολέμησης των φαινομένων διαφθοράς στο δημόσιο, εξετάζοντας ειδικότερα τον τομέα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο εσωτερικός έλεγχος στους δημόσιους οργανισμούς αποτελεί πρακτική, η οποία περιλαμβάνεται και προβλέπεται από το νέο μοντέλο δημόσιας διοίκησης. Στην κατεύθυνση εφαρμογής του, τα τελευταία χρόνια λαμβάνουν χώρα αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο πολλών φορέων της Δημόσιας Διοίκησης, χωρίς πάντα το επιθυμητό αποτέλεσμα. Τα αποτελέσματα αυτών των αλλαγών έδειξαν ότι η εφαρμογή των ορθών διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου με βάση τις διεθνείς ελεγκτικές πρακτικές και πρότυπα μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα ουσιαστικές βελτιώσεις στην αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα της διακυβέρνησης καθώς και την καταπολέμηση των φαινομένων κακοδιοίκησης και διαφθοράς.

Λέξεις κλειδιά: Εσωτερικός Έλεγχος, Δημόσιο, Νέα Δημόσια Διακυβέρνηση, Διαφθορά, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Μοντέλο EFQM

Internal Control Procedures and Corruption in Local Government Organizations

Abstract

According to New Public Management practices, internal control is an integral part of modern governance in public sector and effect to the elimination of misrule and corruption phenomena. The objective of this thesis is to examine the relation between internal control procedures and corruption phenomena elimination in public sector, focusing on Local Government Organizations. Internal control in public sector organizations is provided by New Public Management. Last decade there have been changes to the legal framework of many public sector organizations, considering NPM, which have not always proven as successful. The results of these changes led to the conclusion that the implementation of correct internal control procedures based on international best practices and International Audit Standards may result in substantial improvements in the efficiency of Public Governance, as well as to the elimination of corruption and misrule phenomena.

Keywords: Internal Control, Public Sector, New Public Management, Corruption, Local Government Organizations, EFQM Model.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	3
Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	3
2.1 Εισαγωγή	3
2.2 Η Έννοια του Εσωτερικού Ελέγχου και το Νέο Μοντέλο Δημόσιας Διοίκησης	3
2.3 Η Σημασία του Εσωτερικού Ελέγχου και η Αποτελεσματικότητά του στο Δημόσιο Τομέα	6
2.4 Ο Ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου στο Δημόσιο Τομέα	9
2.5 Ανακεφαλαίωση	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	11
Η ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ	11
3.1 Εισαγωγή	11
3.2 Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα – Έννοια και Αιτίες	11
3.3 Οι Επιπτώσεις της Διαφθοράς	13
3.4 Η Διαφθορά στην Ελλάδα	14
3.5 Διαφθορά, Διακυβέρνηση και Λογοδοσία	18
3.6 ΕΦQM, Διοίκηση Ολικής Ποιότητας και Ελληνική Δημόσια Διοίκηση	20
3.7 Ανακεφαλαίωση	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	26
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	26
4.1 Εισαγωγή	26
4.2 Αποστολή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	27
4.3 Θεσμικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου	30
4.4 Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής	31
4.5 Η Διενέργεια Ελέγχου στους Ο.Τ.Α.	35
4.5.1 Είδη Εσωτερικών Ελέγχων – Πτυχές ελέγχου	35
4.5.2 Διενέργεια Ελέγχου - Στάδια	37
4.6 Ελεγκτικά Σώματα	39
4.6.1 Γενικά Στοιχεία	39
4.6.2 Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης	39

4.6.3 Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης	40
4.6.4 Αυτοτελής Υπηρεσία Ελέγχου Ο.Τ.Α. και Ελεγκτής Νομιμότητας	42
4.6.5 Λοιπά Ελεγκτικά Όργανα	43
4.7 Εσωτερικός Έλεγχος στους Ο.Τ.Α. και Καταπολέμηση Διαφθοράς	44
4.8 Ανακεφαλαίωση	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	58
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	68

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Γ.Ε.Δ.Δ.	Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης
Δ.Ε.Υ.Α.	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ο.Ο.Σ.Α.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.	Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης
ΣτΠ	Συνήγορος του Πολίτη
Υ.Μ.Ε.	Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών
Χ.Ε.Π.	Χρηματικό Ένταλμα Προπληρωμής
EFQM	European Foundation for Quality Management
ΙΑ	Institute of Internal Auditors
NPM	New Public Management
RADAR	Results, Approaches, Deploy, Assess and Refine

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 4. 1 Το έργο του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, 2015	44
Πίνακας 4. 2 Θεματική κατανομή ελέγχων του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., 2015	45
Πίνακας 4. 3 Θεματική κατανομή υποθέσεων για αναζήτηση ευθυνών από το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., 2015	48
Πίνακας 4. 4 Θεματική κατανομή υποθέσεων Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, 2015	49
Πίνακας 4. 5 Κατανομή προληπτικών ελέγχων Ελεγκτικού Συνεδρίου, 2015	54
Πίνακας 4. 6 Συγκριτικά προληπτικών ελέγχων Ελεγκτικού Συνεδρίου, 2011 - 2012	54
Πίνακας 4. 7 Κατανομή ελέγχων Χ.Ε.Π., 2012	55
Πίνακας 4. 8 Αποτελέσματα ελέγχων Χ.Ε.Π. των Ο.Τ.Α., 2012	56
Πίνακας 4. 9 Αποτελέσματα προσυμβατικού ελέγχου, 2012	56

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 4. 1 Θεματική κατανομή ελέγχων του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., 2015	46
Διάγραμμα 4. 2 Έναυσμα ελέγχων του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., 2015	47
Διάγραμμα 4. 3 Έναυσμα ελέγχων Γ.Ε.Δ.Δ., 2015	50
Διάγραμμα 4. 4 Έναυσμα ελέγχων Γ.Ε.Δ.Δ., 2015	50
Διάγραμμα 4. 5 Θεματική κατανομή υποθέσεων που διερευνήθηκαν από τον Γ.Ε.Δ.Δ., 2015	51
Διάγραμμα 4. 6 Θεματική κατανομή υποθέσεων που διερευνήθηκαν από τον Γ.Ε.Δ.Δ., 2015	51
Διάγραμμα 4. 7 Αιτίες υποβολής ενστάσεων από τον Γ.Ε.Δ.Δ., 2015	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μια διαδικασία η οποία χρησιμοποιείται εδώ και χρόνια στους οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα με σκοπό την ύπαρξη διαφάνειας στη λειτουργία τους και την καταπολέμηση εταιρικών σκανδάλων, φαινομένων απάτης και οικονομικών εγκλημάτων (Drogalas *et al*, 2015)¹. Στο δημόσιο τομέα, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μία σχετικά νέα διαδικασία που όμως χαρακτηρίζεται ως κρίσιμης σημασίας για την αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης εσωτερικά και εξωτερικά και υπαγορεύεται από το μοντέλο της νέας δημόσιας διοίκησης (New Public Management – NPM) το οποίο υιοθετήθηκε παγκοσμίως την δεκαετία του 1980.

Η απαίτηση για χρηστή διοίκηση με αυξημένη λογοδοσία, αποδοτικότητα και επαγγελματισμό, ιδιαίτερα στην τελευταία δεκαετία των παγκόσμιων οικονομικών κλυδωνισμών, έχουν σαν αποτέλεσμα την ύπαρξη αυξημένου αισθήματος ευθύνης προς τους διοικούμενους αναφορικά με την κατανομή και χρήση των δημόσιων πόρων και την παροχή ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών. Αυτό το αίσθημα ευθύνης προσπαθεί να ικανοποιήσει ο εσωτερικός έλεγχος με την παροχή διαπιστεύσεων για την αποτελεσματικότητα των δημόσιων οργανισμών και τον εντοπισμό ευκαιριών και πεδίων που επιδέχονται βελτίωσης (Παπαστάθης, 2003)². Υπό το ίδιο πρίσμα, η διαφθορά η οποία αποτελεί μάλιστα στην λειτουργία των δημοσίων οργανισμών παγκοσμίως, παράγοντα δυσλειτουργιών, οικονομικής ζημίας, γραφειοκρατίας, αναποτελεσματικότητας και θέμα πολλών συζητήσεων και ανταλλαγής καλών πρακτικών μεταξύ κρατών μπορεί να αντιμετωπισθεί μόνο με μέσα από την

---

¹ Drogalas G., Karagiorgos T. and Arampatzis K.(2015). *Factors associated with Internal Audit Effectiveness: Evidence from Greece*, Journal of Accounting and Taxation, 7(7), pp. 113-122. *Factors associated with Internal Audit Effectiveness: Evidence from Greece*

² Παπαστάθης, Π. (2003) *Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις - Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του*, Α' και Β' τόμος, εκδόσεις ΟΠΑΠ, Αθήνα

δημιουργία διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου, γεγονός που αποδίδει ζωτικό ρόλο τόσο στην λειτουργία αυτού όσο και στην ανάπτυξή του.

Η διαφθορά στην ελληνική δημόσια διοίκηση αλλά και στο σύνολο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής αποτελεί ίσως τον σημαντικότερο λόγο για την στασιμότητα στην ανάπτυξη του κράτους και της οικονομίας γενικότερα έχοντας ως συνέπειες την στρεβλή κατανομή των παραγωγικών πόρων, τη διεύρυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων, τη μείωση της ανταγωνιστικότητας, την παρεμπόδιση της επιχειρηματικότητας. Τα τελευταία χρόνια της οικονομικής ύφεσης η καταπολέμηση της διαφθοράς και των συνεπειών της έχει αποκτήσει επιτακτικό χαρακτήρα όπως αυτό αντανακλάται στις προσπάθειες της Διοίκησης για θεσμοθέτηση διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου και υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών στα πλαίσια της επιχειρησιακής αριστείας.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η εξέταση της σχέσης μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και της καταπολέμησης της διαφθοράς στο δημόσιο, εστιάζοντας στον ευρύ τομέα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Για τον σκοπό αυτό, μελετάται η διεθνής και ελληνική βιβλιογραφία περί εσωτερικού ελέγχου και διαφθοράς στους δημόσιους οργανισμούς σε θεωρητικό και ερευνητικό επίπεδο και διερευνάται η μεθοδολογία και οι στόχοι του εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και το θεσμικό πλαίσιο που έχει υιοθετηθεί τα τελευταία χρόνια.

Η παρακάτω εργασία διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο εξετάζεται η έννοια του εσωτερικού ελέγχου και το ζήτημα της εφαρμογής του στους δημόσιους οργανισμούς. Στο δεύτερο κεφάλαιο, μελετώνται οι έννοιες, οι επιδράσεις της διαφθοράς στο δημόσιο και οι έννοιες της επιχειρησιακής αριστείας που τείνει να υιοθετήσει η ελληνική δημόσια διοίκηση. Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζεται η περίπτωση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης όπου παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο και οι σημαντικότεροι ελεγκτικοί μηχανισμοί και θεσμοί στην Ελλάδα. Στο τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας καταγράφονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου στους Ο.Τ.Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Ο εσωτερικός έλεγχος στους δημόσιους οργανισμούς βασίστηκε στις επιταγές του σύγχρονου μοντέλου της Νέας Δημόσιας Διοίκησης και αποτελεί μία λειτουργία η οποία απαρτίζεται από συγκεκριμένη στοχοθεσία και διαδικασία σταδίων εκτέλεσης, ενώ παράλληλα εξαρτάται από διάφορους παράγοντες. Επίσης ακολουθεί τα σύγχρονα ελεγκτικά πρότυπα, τις καλές πρακτικές που εφαρμόζονται διεθνώς και το αντίστοιχο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί εξετάζεται ο εσωτερικός έλεγχος από την οπτική του μοντέλου της Νέας Δημόσιας Διοίκησης, αναλύονται οι βασικές έννοιες και ορισμοί, καταγράφονται οι βασικές λειτουργίες του, μελετώνται οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά του και, τέλος, αναπτύσσονται επιχειρήματα που καθιστούν αναγκαία την εφαρμογή του στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης.

2.2 Η Έννοια του Εσωτερικού Ελέγχου και το Νέο Μοντέλο Δημόσιας Διοίκησης

Ο εσωτερικός έλεγχος απαντά στην ανάγκη των οργανισμών για αποδοτική διαχείριση κινδύνων και βελτίωσης των εσωτερικών ελεγκτικών διαδικασιών ακολουθώντας συστηματική μεθοδολογία για την μελέτη των εφαρμοζόμενων διαδικασιών, των προβλημάτων που προκύπτουν και των λύσεων που υιοθετούνται. Το πεδίο εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου είναι ευρύ και περιλαμβάνει εργασίες, όπως η διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων, η αξιολόγηση της αποδοτικότητας

των λειτουργιών και της αποτελεσματικότητας των ενεργειών, η αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, η έρευνα περί απάτης, η αξιολόγηση και η διαχείριση των κινδύνων, και η συμμόρφωση με τους νόμους και τους κανονισμούς εν γένει.

Σύμφωνα με ισχύοντα ορισμό του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors – ΠΑ) το 1999:

*«ο εσωτερικός έλεγχος είναι μία ανεξάρτητη και αντικειμενική διαδικασία διασφάλισης και παροχής συμβουλών που σχεδιάζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού, βοηθώντας τον να επιτυγχάνει τους στόχους του, μέσω της παροχής μίας συστηματικής και πειθαρχημένης προσέγγισης αξιολόγησης και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κινδύνων, του ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης».*³

Με τον ανωτέρω ορισμό εισάγεται με μεγάλη έμφαση το στοιχείο της αντικειμενικότητας ως βασική προϋπόθεση για την αξία του ελέγχου, το οποίο εξέλειπε από προηγούμενους ορισμούς του οργανισμού. Ο ίδιος φορέας καθορίζει τα μέρη που εμπλέκονται στον εσωτερικό έλεγχο δηλαδή τον ελεγκτή, τον ελεγχόμενο και τον χρήστη των αποτελεσμάτων ελέγχου καθώς και την προηγούμενη συμφωνία και καθορισμό του πλαισίου ελέγχου μεταξύ ελεγκτή και ελεγχόμενου, πάντα θέτοντας ως προϋπόθεση την αντικειμενικότητα, (ΠΑ, 2008).⁴

Σύμφωνα με τον Asare (2009) η βασική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου στο δημόσιο τομέα είναι να παρέχει διαπιστεύσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα των δημόσιων οργανισμών και, παράλληλα, να εντοπίζει ευκαιρίες και πεδία που επιδέχονται βελτίωσης.⁵ Διαχρονικά, από το εργαλείο ελέγχου των συναλλαγών των επιχειρήσεων, διασφάλισης της χρηστής διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων και της αξιολόγησης της νομιμότητας των ακολουθούμενων επιχειρηματικών πολιτικών, ο εσωτερικός έλεγχος απέκτησε ένα πιο διευρυμένο πεδίο εφαρμογής με την υιοθέτηση διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου στο δημόσιο όντας πλέον εργαλείο αξιολόγησης κινδύνων και των διαδικασιών διακυβέρνησης.

³ Institute of Internal Auditors (1999). *Definition of Internal Auditing*. Altamonte Springs, FL: IIA Inc.

⁴ Institute of Internal Auditors (2008). *International Professional Practices Framework - International Standards for the Professional Practice of Internal Audit*. Altamonte Springs, FL: IIA Inc.

⁵ Asare, T. (2009). Internal auditing in the public sector: Promoting good governance and performance improvement. *International Journal on Governmental Financial Management*, 9(1), 15-28.

Ο εσωτερικός έλεγχος στους δημόσιους οργανισμούς αποτελεί μία σύγχρονη αναγκαιότητα, η οποία έχει αναδειχθεί από την υιοθέτηση του μοντέλου της Νέας Δημόσιας Διοίκησης (New Public Management – NPM). Έχουν εκφραστεί θετικά επιχειρήματα τα οποία βασιζόμενα στο ραγδαία μεταβαλλόμενο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον παγκοσμίως υποστηρίζουν την ανάγκη εφαρμογής ενός νέου και αποτελεσματικότερου προτύπου διαχείρισης του δημόσιου τομέα (OECD, 1996).⁶

Σύμφωνα με τη μελέτη του Hood (1991), το μοντέλο αυτό εστιάζει στον έλεγχο του παραγόμενου έργου με την εισαγωγή μηχανισμών της αγοράς στους δημόσιους οργανισμούς, την ανθρωποκεντρική παροχή υπηρεσιών και την απομάκρυνση από της μέχρι τώρα εφαρμοζόμενες γραφειοκρατικές διαδικασίες εισάγοντας την έννοια της αποκέντρωσης της εξουσίας.⁷

Την δεκαετία του 1990 το NPM απέκτησε πολλούς υποστηρικτές όταν υιοθετήθηκε από την κυβέρνηση του Κλίντον στις ΗΠΑ, σε μία προσπάθεια «αναδιοργάνωσης της κυβέρνησης» (Osborne & Gaebler, 1992).⁸ Ταυτόχρονα η αμφισβήτηση του ρόλου του δημοσίου τομέα υπό το βάρος οικονομικών προβλημάτων χωρών του ΟΟΣΑ οδήγησε πολλές κυβερνήσεις στην αλλαγή διαχείρισης του δημόσιου τομέα (OECD, 1995).⁹

Σύμφωνα με τον Barzelay (2002), οι βασικές αρχές αυτού του μοντέλου δημόσιας διοίκησης είναι οι εξής:¹⁰

1. ο ενεργός και διαφανής έλεγχος των δημόσιων οργανισμών,
2. η θέσπιση στοχοθεσίας και συστημάτων αξιολόγησης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας,
3. η μετάβαση από τη γραφειοκρατία σε ένα σύστημα αξιολόγησης και ποσοτικής καταμέτρησης του παραγόμενου έργου,
4. η διοικητική αποκέντρωση,

---

⁶ OECD (1996). *Performance Auditing and the Modernisation of Government*. Paris: OECD.

⁷ Hood, C. (1991). A public management for all seasons. *Public Administration*, 69(1), 3-19.

⁸ Osborne, D., & Gaebler, T. (1992). *Reinventing Government*. New Jersey: Addison Wesley.

⁹ OECD (1995). *Governance in Transition: Public Management Reforms in OECD Countries*. Paris: OECD.

¹⁰ Barzelay, M. (2002). Origins of the New Public Management: An International View from Public Administration/Political Science. In: K. McLaughlin, S.P., Osborne, & E. Ferlie (eds.), *New Public Management: Current trends and Future Prospects*. London: Routledge.

5. η αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των δημόσιων οργανισμών με σκοπό την επίτευξη μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας,
6. η εισαγωγή διοικητικών πρακτικών του ιδιωτικού τομέα, και
7. η αποδοτικότητα των διαθέσιμων πόρων και η βέλτιστη κατανομή αυτών.

Εκ των ανωτέρω διαφαίνεται η θέση που κατέχει ο εσωτερικός έλεγχος στον πυρήνα του νέου μοντέλου δημόσιας διοίκησης.

Κατά τους Pollitt & Summa (2002), η εμπλοκή των ελεγκτικών οργάνων της δημόσιας διοίκησης σε όλα τα επίπεδα (κυβέρνηση – τοπική αυτοδιοίκηση) μέσα από την εφαρμογή ελέγχων απόδοσης είναι μία από τις σημαντικότερες συνέπειες του NPM και των μεταρρυθμίσεων που προτείνει.¹¹

2.3 Η Σημασία του Εσωτερικού Ελέγχου και η Αποτελεσματικότητά του στο Δημόσιο Τομέα

Στα πλαίσια του νέου μοντέλου δημόσιας διοίκησης, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί βασικό συστατικό της διακυβέρνησης στο δημόσιο τομέα. Η ανάγκη για αποδοτικότητα των λειτουργιών των κρατικών μηχανισμών, λογοδοσία, διαφάνεια και γενικότερα χρηστή διοίκηση, σε συνδυασμό με το ασταθές οικονομικό περιβάλλον που οδηγεί στην συνεχώς εντονότερη στενότητα πόρων, έχει ως συνέπεια οι κυβερνήσεις να επιδεικνύουν μεγαλύτερο αίσθημα ευθύνης απέναντι στους πολίτες. Η βέλτιστη κατανομή και χρήση των δημόσιων πόρων και η παροχή ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών είναι μονόδρομος μέσα από την δημοσιονομική προσαρμογή που υφίστανται πολλές χώρες, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα σε ένα πολύπλοκο, ασταθές και ευμετάβλητο διεθνές οικονομικό περιβάλλον

---

¹¹ Pollitt, C., & Summa, H. (2002). *Performance Audit and Public Management Reform*. In C. Pollitt, X. Girre, J. Lonsdale, R. Mul, H. Summa, & M. Waerness (eds), *Performance or Compliance? Performance Audit and Public Management in Five Countries*. Oxford: Oxford University Press.

Όπως σημειώνει ο Asare (2009), το επίκεντρο του εσωτερικού ελέγχου είναι η προώθηση της υποχρέωσης για λογοδοσία από την πλευρά της διοίκησης ως συνέπεια της ορθής και δικαιολογημένης χρήσης των δημοσίων πόρων.¹²

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου στο δημόσιο τομέα υποστηρίζει την ομαλή και αποτελεσματικότερη λειτουργία της κυβέρνησης, εξασφαλίζοντας διαφάνεια στη λήψη δημοσιονομικών αποφάσεων, την εκτέλεση αναπτυξιακών προγραμμάτων και τη γενικότερη χάραξη της κυβερνητικής πολιτικής. Στην έρευνα των Mihret & Yismaw (2007) επισημαίνεται πως ο έλεγχος του δημόσιου τομέα σε όλο το φάσμα των λειτουργιών του, έχει ως αποτέλεσμα την εξυπηρέτηση ενός εκ των βασικών σκοπών που είναι η διαφύλαξη των δημόσιων περιουσιακών στοιχείων, μέσα από την ανάπτυξη τεχνικών εντοπισμού κινδύνων και στρατηγικών αντιμετώπισης αυτών.¹³

Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή είναι κρίσιμης σημασίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς στο δημόσιο, κύρια αιτία της δυσλειτουργίας των κρατικών μηχανισμών, οι οποίοι μαστίζονται από φαινόμενα διαπλοκής, κακοδιαχείρισης με αποτέλεσμα την μη αποδοτική και αποτελεσματική τους λειτουργία. Ακολουθώντας χωρίς παρέκκλιση τις αρχές της διαφάνειας, της αξιοπιστίας, της ανεξαρτησίας και της αντικειμενικότητας, ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου μπορεί να αποτελέσει την λύση αφενός στα προβλήματα που προκαλούνται από φαινόμενα διαφθοράς και αφετέρου στα ίδια αυτά φαινόμενα.

Η έννοια της αντικειμενικότητας αποτελεί μία εκ των βασικών αρχών για την διεξαγωγή του εσωτερικού ελέγχου. Επιπλέον συνδέεται άρρηκτα με την αποτελεσματικότητα του ελέγχου όπως αποτυπώνεται σε έρευνα των Nagy & Cenker (2002).¹⁴ Σε άρθρο του, ο Sawyer (1995) συνδέει την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου με τον βαθμό εκπλήρωσης του επιδιωκόμενου αποτελέσματος που είναι η επίλυση των θεμάτων που έχουν προκύψει και αφορούν παραλείψεις, κενά, και λανθασμένες διαδικασίες.¹⁵ Επικεντρώνοντας στον δημόσιο τομέα οι Mihret & Yismaw (2007) υποστηρίζουν ότι εσωτερικός έλεγχος είναι

---

¹² Asare, T. (2009). Internal auditing in the public sector: Promoting good governance and performance improvement. *International Journal on Governmental Financial Management*, 9(1), 15-28.

¹³ Mihret, D.G., & Yismaw, A.W. (2007). Internal audit effectiveness: an Ethiopian public sector case study. *Managerial Auditing Journal*, 22(5), 470-484.

¹⁴ Nagy, A.L., & Cenker, W.J. (2002). An assessment of the newly defined internal audit function. *Managerial Auditing Journal*, 17(3), 130-137.

¹⁵ Sawyer, L.B. (1995). An internal; audit philosophy. *Internal Auditor*, 8, 46-55.

αποτελεσματικός όταν επιτυγχάνει τον επιδιωκόμενο στόχο φέροντας τα χαρακτηριστικά των ιδιωτικών οργανισμών όπως η ανεξάρτητη αξιολόγηση, η παροχή συμβουλών περί οργανωτικών βελτιώσεων, η δέσμευση και η ουσιαστική υποστήριξη της Διοίκησης του οργανισμού.¹⁶ Οι ερευνητές διαχωρίζουν τους παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

A. το πλαίσιο οργάνωσης του δημόσιου οργανισμού,

B. την δέσμευση και υποστήριξης της διοίκησης,

Γ. τα χαρακτηριστικά του ελέγχου, και

Δ. την ποιότητα που διέπει τον εσωτερικό έλεγχο.

Επίσης, ο Van Gansberghe (2005) συνδέει την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου με την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών λαμβάνοντας υπόψη σημαντικούς παράγοντες όπως οι αντιλήψεις της διοίκησης, η οργανωτική διάρθρωση, το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας, το αίσθημα επαγγελματισμού που καλλιεργείται μέσα στον οργανισμό και σαφώς τους διαθέσιμους πόρους.¹⁷

Σε πρόσφατη έρευνα που διεξήγαγε ο Mebratu (2015), λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες ενός δημόσιου οργανισμού θέτει προϋποθέσεις για την επιτυχία του ελέγχου όπως την ανεξαρτησία των ελεγκτών, την απεριόριστη πρόσβαση στις πληροφορίες, την επαρκή χρηματοδότηση και την αμέριστη υποστήριξη της διοίκησης.¹⁸

---

¹⁶ Mihret, D.G., & Yismaw, A.W. (2007). Internal audit effectiveness: an Ethiopian public sector case study. *Managerial Auditing Journal*, 22(5), 470-484.

¹⁷ Van Gansberghe, C.N. (2005). Internal auditing in the public sector: a consultative forum in Nairobi, Kenya, shores up best practices for government audit professionals in developing nations. *Internal Auditor*, 62(4), 69-73.

¹⁸ Mebratu, A.A. (2015). Internal audit function and its challenges in public sector governance: Empirical evidence from Amhara National Regional State, Ethiopia. *AshEse Journal of Economics*, 1(1), 1-12.

2.4 Ο Ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου στο Δημόσιο Τομέα

Σύμφωνα με τον Asare (2009), ο εσωτερικός έλεγχος στο δημόσιο τομέα απαρτίζεται από τρεις βασικές λειτουργίες α) την αξιολόγηση και βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, β) τον έλεγχο και γ) τη διακυβέρνηση.¹⁹ Οι λειτουργίες αυτές περιλαμβάνουν όλες τις διαδικασίες που θεσπίζονται και εφαρμόζονται με σκοπό την διαχείριση κινδύνου, την αξιοπιστία της πληροφόρησης, την λογοδοσία και τη συμμόρφωση αφενός προς το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο και αφετέρου προς την κοινωνία μέσα στην οποία λειτουργούν.

Αναλύοντας τις ανωτέρω βασικές λειτουργίες, οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων αφορούν όλες τις ενέργειες που εφαρμόζονται με σκοπό ο οργανισμός να αναγνωρίσει τους κινδύνους που αντιμετωπίζει, να δίνει λύσεις μέσα από ορθολογικές αποφάσεις προσπαθώντας να ελαχιστοποιήσει ενδεχόμενη ζημία. Τα ανωτέρω τελούνται σε κλίμα αβεβαιότητας το οποίο εντείνει η ραγδαία εξέλιξη των κοινωνιών, το θεσμικό πλαίσιο και η στενότητα των πόρων (Griffiths, 2012).²⁰ Για τον Khan (2006), ο σημαντικότερος κίνδυνος προς διαχείριση είναι η διαφθορά η οποία θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο.²¹ Είναι ζωτικής σημασίας να λειτουργούν επαρκώς οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου στους δημόσιους οργανισμούς όπως και στους ιδιωτικούς (Mihret, 2010).²²

Ο διοικητικός έλεγχος στο δημόσιο τομέα αφορά τον απολογισμό της διαχείρισης και αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων με έμφαση στους οικονομικούς πόρους. Αναφορικά με την οικονομική διαχείριση, ο εσωτερικός έλεγχος εξετάζει τις οργανωτικές διαδικασίες που εκτελούνται σχετικά με τον προϋπολογισμό ώστε να μην παρατηρούνται παρεκκλίσεις από αυτόν και η κατανομή των διαθέσιμων πόρων να είναι η βέλτιστη με βάση τις ανάγκες που αποτυπώνονται μέσω αυτού (Asare, 2009).²³ Σύμφωνα με τους Baltacı & Yilmaz (2006), ζωτική σημασία για τη

---

¹⁹ Asare, T. (2009). Internal auditing in the public sector: Promoting good governance and performance improvement. *International Journal on Governmental Financial Management*, 9(1), 15-28.

²⁰ Griffiths, M.P. (2012). *Risk-based auditing*. London: Gower Publishing.

²¹ Khan, M.A. (2006). Role of Audit in Fighting corruption. Paper prepared for ad hoc Group Meeting on “*Ethics, Integrity, and Accountability in the Public Sector: Re-building Public Trust in Government through the Implementation of the UN Conventional against Corruption*”, St. Petersburg, Russia.

²² Mihret, D. (2010). Factors associated with attributes of internal audit departments: a canonical analysis. *African Journal of Accounting, Economics, Finance and Banking Research*, 7(6), 42-61.

²³ Asare, T. (2009). Internal auditing in the public sector: Promoting good governance and performance improvement. *International Journal on Governmental Financial Management*, 9(1), 15-28.

μεταρρύθμιση του δημοσιονομικού συστήματος διαδραματίζει ο εσωτερικός έλεγχος μέσω του οποίου ενισχύεται η λογοδοσία και βελτιώνεται η κατανομή και η αποδοτικότητα των χρησιμοποιούμενων πόρων.²⁴ Επίσης, ο Szymanski (2007) υποστηρίζει πως η πρόληψη της διαφθοράς η οποία συνδέεται κατά κύριο λόγο με τις δημόσιες συμβάσεις μπορεί να προληφθεί μέσα από την ενίσχυση της διαφάνειας η οποία με τη σειρά της αποτελεί συνέπεια του εσωτερικού ελέγχου.²⁵

Τέλος, η διακυβέρνηση αφορά τις διαδικασίες καθορισμού και επίτευξης των στόχων των δημόσιων οργανισμών. Τα χαρακτηριστικά που φέρουν οι ενέργειες οι οποίες προβλέπουν οι προαναφερόμενες διαδικασίες, θα πρέπει να είναι η αξιοπιστία, η ποιότητα και χρηστή διοίκηση αποφεύγοντας φαινόμενα κατάχρησης εξουσίας και διαφθοράς (Asare, 2009). Σύμφωνα με το ΠΑ (2006), ο εσωτερικός έλεγχος στο δημόσιο τομέα πρέπει να αξιολογεί το πλαίσιο διοίκησης και να προτείνει βελτιώσεις με σκοπό την υιοθέτηση κατάλληλων αρχών και αξιών, τη λογοδοσία και τον συντονισμό των οργάνων ελέγχου και εξουσίας²⁶

2.5 Ανακεφαλαίωση

Σε αυτό το κεφάλαιο εξετάστηκε ο εσωτερικός έλεγχος από την οπτική του μοντέλου της Νέας Δημόσιας Διοίκησης, αναλύθηκαν οι βασικές έννοιες και ορισμοί, καταγράφηκαν οι βασικές λειτουργίες του, μελετήθηκαν οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά του και, τέλος, αναπτύχθηκαν επιχειρήματα που καθιστούν αναγκαία την εφαρμογή του στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης.

---

²⁴ Baltaci, M., & Yilmaz, S. (2006). *Keeping an Eye on Subnational Governments: Internal Control and Audit at Local Levels*. Washington: World Bank Publications.

²⁵ Szymanski, S. (2007). *How to Implement Economic Reforms: How to Fight Corruption Effectively in Public Procurement in SEE Countries*. Paris: OECD Publications.

²⁶ Institute of Internal Auditors (2006). *The Role of Auditing in Public Sector Governance*. Altamonte Springs, FL: Institute of Internal Auditors.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

3.1 Εισαγωγή

Η διαφθορά στο δημόσιο έχει αποτελέσει πολλές φορές θέμα δημοσίου διαλόγου τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς αποτελεί ένα φαινόμενο με ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις, όπως είναι οι εισοδηματικές ανισότητες, η παρεμπόδιση της οικονομικής ανάπτυξης και η έλλειψη εμπιστοσύνης στους δημοκρατικούς θεσμούς και το κράτος εκ μέρους των πολιτών. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί αναλύονται η έννοια, οι αιτίες και οι επιπτώσεις της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα, εξετάζεται η διαφθορά στο πλαίσιο της σύγχρονης διακυβέρνησης και της λογοδοσίας και παρατίθενται ορισμένα στοιχεία ερευνών σχετικά με τη διαφθορά στο δημόσιο στην Ελλάδα.

3.2 Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα – Έννοια και Αιτίες

Ως διαφθορά ορίζεται η κακή χρήση της εξουσίας που έχει ανατεθεί σε δημόσιο φορέα ή λειτουργό με σκοπό το ιδιωτικό όφελος σύμφωνα με ορισμό του Ινστιτούτου Transparency International²⁷. Υπάρχουν πολλοί εναλλακτικοί ορισμοί του φαινομένου αυτού οι οποίοι καλύπτουν διαφορετικές περιπτώσεις, όλοι όμως εκκινούν από το βασικό χαρακτηριστικό το οποίο είναι η κατάχρηση εξουσίας. Το φαινόμενο αυτό έχει απασχολήσει διεθνώς τις κοινωνίες καθώς έχει ως αίτιο την χαμηλού επιπέδου δημόσια διακυβέρνηση και την κακοδιαχείριση των δημόσιων πόρων.

Η Παγκόσμια Τράπεζα σε ορισμό της διαφθοράς που έχει δώσει, γίνεται πιο συγκεκριμένη αναφέροντας φαινόμενα παράνομων συναλλαγών με σκοπό την

---

²⁷ <https://www.transparency.org/what-is-corruption>

ευνοϊκή μεταχείριση των διοικουμένων αλλά και σε περιπτώσεις δημοσίων συμβάσεων (World Bank, 2007).²⁸ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ευνοϊκή μεταχείριση κατά την ανάθεση ενός δημοσίου έργου, γεγονός που ενισχύει τον αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των ιδιωτικών οργανισμών και προσβάλλει το δημόσιο συμφέρον. Στον ορισμό αυτό επίσης περιλαμβάνονται και τα φαινόμενα κακοδιαχείρισης της δημόσιας περιουσίας καθώς και τα φαινόμενα υπεξαίρεσεων δημοσίων κεφαλαίων. Επιπλέον των φαινομένων αυτών υφίστανται και το πελατειακό καθεστώς που κάποιος δημόσιος οργανισμός ή στέλεχος αυτού μπορεί να αναπτύξει με τους διοικούμενους (Blundo & De Sardan, 2006).²⁹

Η διαφθορά στο δημόσιο αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο παρατηρείται σε όλες τις βαθμίδες της ιεραρχίας, ξεκινά από τα ανώτερα επίπεδα και καταλήγει στα κατώτερα με αποτέλεσμα όλες οι εκφάνσεις της να συνδέονται μεταξύ τους (Campos & Pradhan, 2007).³⁰ Τα ανώτερα επίπεδα όπως η πολιτική ηγεσία επιδίδονται σε κατάχρηση εξουσίας με τη μορφή πολιτικών αποφάσεων που αφορούν την εισήγηση και ψήφιση ευνοϊκών διατάξεων ή μη ορθολογική κατανομή των δημοσίων πόρων. Αυτή η συμπεριφορά έχει σαν σκοπό την παροχή εύνοιας σε ιδιωτικούς φορείς με την παροχή κατάλληλου αντιτίμου ή ακόμα και την υπεξαίρεση δημόσιου χρήματος (Hellman *et al* , 2000).³¹

Τα μεσαία και κατώτερα επίπεδα της ιεραρχίας στη δημόσια διοίκηση ουσιαστικά εφαρμόζουν την κεντρική πολιτική και αποτελούνται από διορισμένους υπαλλήλους και λειτουργούς των κατά τόπους υπηρεσιών των υπουργείων και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Αυτοί οι φορείς εξουσίας επιδίδονται επίσης σε κατάχρηση αυτής με σκοπό την λήψη μικρών χρηματικών ποσών είτε για παροχή δημοσίων υπηρεσιών είτε για παράκαμψη της γραφειοκρατικής διαδικασίας (Isaksen, 2005).³²

Η διαφθορά έχει αποδοθεί ως χαρακτηριστικό υπανάπτυκτων κοινωνιών που λειτουργούν σε καθεστώς φτώχειας με αποτέλεσμα να αποτελεί εμπόδιο σε

---

²⁸ World Bank (2007). *Strengthening the World Bank Group Engagement on Governance and Anticorruption*. Washington, DC: World Bank.

²⁹ Blundo, G., & Olivier de Sardan, J.P. (2006). *Everyday Corruption and the State. Citizens & Public Officials in Africa*. London/New York: Zed Books.

³⁰ Campos, J.E., & Pradhan, S. (2007). *The Many Faces of Corruption. Tracking vulnerabilities at the sector level*. Washington DC: World Bank.

³¹ Hellman, J.S., Jones, G., Kaufmann, D., & Schankerman, M. (2000). Measuring governance, corruption and state capture. *World Bank Policy Research Working Paper*, no. 2312.

³² Isaksen, J. (2005). *The budget process and corruption*. U4 IssuePaper 3:2005, Bergen: Chr. Michelsen Institute.

οποιαδήποτε απαραίτητη πολιτική ή κοινωνική μεταρρύθμιση (Βαβούρας, 2011).³³ Εμβαθύνοντας στην ανωτέρω διατύπωση, μετά από έρευνα χωρών όπου η διαφθορά είναι αυξημένη, διαπιστώθηκε ότι η ανυπαρξία ισχυρών θεσμών και κανόνων, η κουλτούρα του λαού, το πολιτικό και εκλογικό σύστημα, η οργάνωση και λειτουργία της οικονομίας, ο τρόπος με τον οποίο η δημόσια διοίκηση οργανώνεται και ο βαθμός αποκέντρωσης της δημόσιας διοίκησης αποτελούν προσδιοριστικούς παράγοντες για το μέγεθος της διαφθοράς (Χλέτσος, 2011).³⁴

Η διαφθορά στο δημόσιο είναι ένα φαινόμενο το οποίο πηγάζει από την την κακή διακυβέρνηση με συνέπεια την κακοδιαχείριση των δημοσίων πόρων και βρίσκει ανταπόκριση και ενισχύεται από την κακοδιοικούμενη κοινωνία. Η καθιέρωση αποτελεσματικών διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου προτείνεται διεθνώς ως η αναγκαία λύση για την πρόληψη αυτού του φαινομένου.

3.3 Οι Επιπτώσεις της Διαφθοράς

Η διαφθορά αποτελεί ένα φαινόμενο κοινό για τους ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς. Η εξουσία που ασκούν οι δημόσιοι οργανισμοί αποτελεί την ειδοποιό διαφορά μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα και είναι παράγοντας ενίσχυσης και διάχυσης της διαφθοράς σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη μιας οικονομίας. Μερικές από τις συνέπειες της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα είναι και οι ακόλουθες:

- αύξηση του κόστους των δημόσιων υπηρεσιών,
- αναποτελεσματική κατανομή δημοσίων πόρων (Della Porta & Vanucci, 1999),³⁵
- ύπαρξη δημοσιονομικής στενότητας μέσω της αναποτελεσματικής διαχείρισης των δημοσίων πόρων (Πελαγίδης & Μητσόπουλος, 2010),³⁶

---

³³ Βαβούρας, Ι., Μανωλάς, Γ., & Συρμαλή, Μ.Ε. (2011). Διακυβέρνηση, δημοκρατία και διαφθορά: οι σχέσεις-επιπτώσεις τους στην οικονομική ανάπτυξη. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (153-194). Αθήνα: Παπαζήσης.

³⁴ Χλέτσος, Μ. (2011). Κράτος και διαφθορά: ανάλυση των σχέσεων μεταξύ θεσμών και διαφθοράς. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (195-228). Αθήνα: Παπαζήσης.

³⁵ Della Porta, D., & Vannucci, A. (1999). *Corrupt Exchanges. Actors, Resources, and Mechanisms of Political Corruption*. New York: Aldine de Gruyter.

- δυσπιστία των πολιτών έναντι της πολιτικής ηγεσίας, του πολιτικού συστήματων, των θεσμών και της δημοκρατίας ως πολίτευμα,
- δημιουργία εσφαλμένης νοοτροπίας στην κοινωνία και θεώρηση των φαινομένων διαφθοράς ως λύση για την λήψη δημόσιων υπηρεσιών,
- καλλιέργεια αρνητικού κλίματος αφερεγγυότητας και αστάθειας για την προσέλκυση επενδύσεων στην οικονομία, ιδιαίτερα σε περιόδους ύφεσης,
- μείωση την παραγωγικότητα του ιδιωτικού τομέα καθώς και τη δυνατότητα λήψης μέταρρυθμιστικών μέτρων για την εξυγίανση της αγοράς (Lambsdorff, 2003),³⁷
- ενίσχυση της παραοικονομίας και δημιουργία στρεβλώσεων στην οικονομία, και
- άδικη αναδιανομή του εισοδήματος μέσω της αύξησης του φορολογικού βάρους στους νομοταγείς πολίτες και τη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματός τους (Κολλίντζας & Ντέλλας, 1998).³⁸

Η συνέπεια με το μεγαλύτερο κόστος στην ανάπτυξη της κοινωνίας γενικότερα είναι η καλλιέργεια λανθασμένης νοοτροπίας από την πλευρά του κοινωνικού συνόλου ότι η διαφθορά αποτελεί μονόδρομο για την διεκπεραίωση των υποθέσεων του πολίτη με το κράτος. Αυτό αποτελεί τον κυριότερο ενισχυτικό παράγοντα της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα (Χλέτσος, 2011).³⁹

3.4 Η Διαφθορά στην Ελλάδα

Ολόκληρη η νεοελληνική ιστορία χαρακτηρίζεται από φαινόμενα διαφθοράς αφενός του δημόσιου τομέα αλλά και του πολιτικού κόσμου, δηλαδή όλης της ιεραρχίας της

³⁶ Πελαγίδης, Θ., & Μητσόπουλος, Μ. (2010). *Η στιγμή της στροφής για την ελληνική οικονομία. Πώς ο προοδευτικός προγραμματισμός μπορεί να τη θέσει ξανά σε τροχιά ανάπτυξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

³⁷ Lambsdorff, J.G. (2003). How corruption affects productivity. *Kyklos*, 56, 457-474.

³⁸ Κολλίντζας, Τ., & Ντέλλας, Χ. (1998). Διαφθορά, οικονομική ανάπτυξη και διανομή του εισοδήματος. Στο: Α.Π. Νικολοπούλου (επιμ.), *Κράτος και Διαφθορά* (σ. 167-184). Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

³⁹ Χλέτσος, Μ. (2011). Κράτος και διαφθορά: ανάλυση των σχέσεων μεταξύ θεσμών και διαφθοράς. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (195-228). Αθήνα: Παπαζήσης.

δημόσιας διοίκησης (Κουτσούκης, 1998).⁴⁰ Τις τελευταίες δεκαετίες η διαφθορά αποτελεί μια εκ των αιτιών της κοινωνικής κρίσης στην Ελλάδα αλλά και θέμα για κάθε επίπεδο δημόσιου διαλόγου ξεκινώντας από το ελληνικό κοινοβούλιο και καταλήγοντας σε καθημερινές συζητήσεις πολιτών. Σύμφωνα με τον Click (2011), η μόνη λύση για την αντιμετώπιση των φαινομένων διαφθοράς είναι η μείωση του κράτους και της γραφειοκρατίας, καθώς ένα σύστημα αυστηρών ποινών και ελέγχων κρίνεται ως αναποτελεσματικό.⁴¹

Αντίθετα, σύμφωνα με τον πρώην Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης κύριο Ρακιντζή (2011), η διαφθορά οφείλεται στην αναποτελεσματικότητα του κρατικού μηχανισμού και της δημόσιας διοίκησης, διακρίνοντας τους σημαντικότερους λόγους ως εξής:

- ❖ η ατιμωρησία των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών και η ασυδοσία που αυτό το κλίμα ατιμωρησίας επισύρει,
- ❖ η καθυστέρηση που υπάρχει στην απονομή δικαιοσύνης αναφορικά με τα οικονομικά εγκλήματα,
- ❖ η γραφειοκρατία και η επικάλυψη αρμοδιοτήτων τα οποία ενισχύονται από την πολυνομία και την νομική μεταβλητότητα,
- ❖ η συγκέντρωση εξουσίας σε μεμονωμένα πρόσωπα και η ανεξέλεγκτη εξουσία,
- ❖ τα γραφειοκρατικά εμπόδια, οι πολλές αόριστες αρμοδιότητες και η ύπαρξη πολλαπλών ρυθμιστικών κανόνων,
- ❖ η έλλειψη διαφάνειας και λογοδοσίας καθώς αφενός δεν υπάρχουν καταγεγραμμένες διαδικασίες λειτουργίας των δημόσιων οργανισμών ώστε να υπάρχει έλεγχος και αφετέρου οι πολίτες δεν έχουν πρόσβαση στις απαιτούμενες πληροφορίες μέσω των οποίων θα ασκούσαν έλεγχο στην δημόσια διοίκηση ως κοινωνία, και

---

⁴⁰ Κουτσούκης, Κ. (1998). Η διαφθορά ως ιστορικό φαινόμενο στο νεοελληνικό κράτος. Στο: Α.Π. Νικολοπούλου (επιμ.), *Κράτος και Διαφθορά* (σ. 121-156). Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

⁴¹ Click, J. (2011). Οι κοινωνικές στάσεις έναντι της διαφθοράς στη σημερινή Ελλάδα. Στο: Α.Π. Νικολοπούλου (επιμ.), *Κράτος και Διαφθορά* (σ. 157-164). Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

- ❖ η υιοθέτηση εσφαλμένης νοοτροπίας αναφορικά με την λειτουργία των οργανισμών η οποία θεραπεύει αντί να προλαμβάνει φαινόμενα διαφθοράς.⁴²

Η διαφθορά αποτελεί χαρακτηριστικό ανώριμης κοινωνίας τριτοκοσμικής χώρας και παράγοντα καθυστέρησης στην ανάπτυξη της οικονομίας, των πολιτικών θεσμών, της αξιοκρατίας και της κοινωνίας γενικότερα (Λάζος, 2005).⁴³ Αποτελέσματα ερευνών του Ο.Ο.Σ.Α. παρουσιάζουν ως αίτια της διαφθοράς το μεγάλο όγκο κεφαλαίων που διακινούνται μέσω του κράτους, η έλλειψη διαφάνειας και λογοδοσίας σε συνδυασμό με την αυτοτέλεια της κρατικής εξουσίας. Κατά τους Cartier-Bresson (2000), η έλλειψη διαφάνειας και λογοδοσίας αποτελεί αίτιο και αιτιατό της κακής διακυβέρνησης όπου ένα ακατάλληλο θεσμικό πλαίσιο οικονομικών πράξεων συνδυάζεται με ανύπαρκτο ή ελλιπή έλεγχο των εχόντων την εξουσία.⁴⁴

Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2014), το 99% των Ελλήνων πολιτών που συμμετείχαν θεωρούν πως η διαφθορά είναι ένα διευρυμένο φαινόμενο στη χώρα, το 67% πιστεύει πως το πελατειακό καθεστώς και ο νεποτισμός και το 66% ότι η διαφθορά αποτελεί εμπόδιο στην επιχειρηματικότητα και ανταγωνιστικότητα της χώρας. Οι αντίστοιχοι ευρωπαϊκοί μέσοι όροι κυμαίνονται στο 76%, 67% και 69%. Τέλος, το 7% έχει καταβάλει χρηματικό ποσό πλέον των προβλεπόμενων σε κάποια δημόσια υπηρεσία κατά το τελευταίο έτος.⁴⁵

Σύμφωνα με το διεθνή οργανισμό Transparency International, η Ελλάδα κατέχει την 58^η θέση στην κλίμακα διαφθοράς σε σύνολο 168 χωρών, με συνολικό σκορ διαφθοράς 46%. Το ποσοστό αυτό προκύπτει από στοιχεία και γνωμοδοτήσεις ανεξάρτητων οργανισμών⁴⁶. Σε έρευνα του ίδιου οργανισμού στα πλαίσια του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς, προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα⁴⁷:

- το 39% του δείγματος θεωρεί ότι η διαφθορά έχει αυξηθεί πολύ την τελευταία διετία,

---

⁴² Ρακιντζής, Α. (2011). Ο θεσμικός ρόλος του Γενικού Επιθεωρητή στον έλεγχο του δημοσίου τομέα. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Α. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (105-130). Αθήνα: Παπαζήσης.

⁴³ Λάζος, Γ. (2005). *Διαφθορά και αντιδιαφθορά*. Θεσσαλονίκη: Νομική Βιβλιοθήκη.

⁴⁴ Cartier-Bresson, J. (2000). *The causes and consequences of corruption: economic analyses and lessons learnt*. Paris: OECD.

⁴⁵ European Commission (2015). *EU anti-corruption report 2014*. Brussels: European Commission.

⁴⁶ https://www.transparency.org/country/#GRC_DataResearch

⁴⁷ <http://www.transparency.org/gcb2013/country/?country=greece>

- το 70% του δείγματος θεωρεί την διαφθορά ως ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα στο δημόσιο τομέα της χώρας,
- το 47% του δείγματος θεωρεί ότι οι κυβερνήσεις καθοδηγούνται από συγκεκριμένες μεγάλες οντότητες οι οποίες δρουν προς το συμφέρον τους,
- το 46% του δείγματος θεωρεί τις κυβερνητικές προσπάθειες για την εξάλειψη της διαφθοράς ως πολύ αναποτελεσματικές
- το 6% του δείγματος έχει χρηματίσει δημόσιο υπάλληλο τους τελευταίους 12 μήνες και
- τα πολιτικά κόμματα (90%), τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (86%), οι βουλευτές (83%), το σύστημα υγείας (73%), το δικαστικό σύστημα και ο δημόσιος τομέας (66%), ο επιχειρηματικός κόσμος (65%) είναι οι τομείς που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη διαφθορά.

Στη χώρα μας πλέον θεωρείται δεδομένη η αρνητική επιβάρυνση που επιφέρει η διαφθορά στην αναπτυξιακή πορεία. Σε αυτό συντείνουν και ο Χλέτσος (2011) αλλά και οι Βαβούρας *et al* (2011), όπου σύμφωνα με τον πρώτο από την άποψη της δημόσιας διοίκησης και διακυβέρνησης η διαφθορά προκαλεί ανισοκατανομή των παραγωγικών πόρων, εισοδηματικές ανισότητες και αναξιοκρατία⁴⁸, ενώ κατά τους δεύτερους από την άποψη της εξωστρεφούς οικονομίας, προκαλούνται προβλήματα και στις δημόσιες και ξένες επενδύσεις, αδυναμία διόρθωσης των ατελειών της αγοράς μέσα από θεσμικές ρυθμίσεις, δημιουργία παραοικονομίας και αποδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας⁴⁹.

Ένα τελευταίο στοιχείο που συντείνει στα ανωτέρω συμπεράσματα είναι ο δείκτης “Doing Business” που καταγράφει τις επιχειρηματικές δυνατότητες των χωρών παγκοσμίως. Σύμφωνα με αυτό τον δείκτη η Ελλάδα το 2016 κατέχει την 60^η θέση σε σύνολο 189 κρατών, ενώ για την λειτουργία μιας νέας επιχείρησης απαιτούνται πάνω από 13 ημέρες. Ο αντίστοιχος μέσος όρος των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. κυμαίνεται στις 8 ημέρες⁵⁰. Το φαινόμενο της διαφθοράς στη χώρα μας με τον βαθμό διάχυσης που έχει

⁴⁸ Χλέτσος, Μ. (2011). Κράτος και διαφθορά: ανάλυση των σχέσεων μεταξύ θεσμών και διαφθοράς. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (195-228). Αθήνα: Παπαζήσης.

⁴⁹ Βαβούρας, Ι., Μανωλάς, Γ., & Συρμαλή, Μ.Ε. (2011). Διακυβέρνηση, δημοκρατία και διαφθορά: οι σχέσεις-επιπτώσεις τους στην οικονομική ανάπτυξη. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (153-194). Αθήνα: Παπαζήσης.

⁵⁰ <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/greece>

αποκτήσει έχει ως αποτέλεσμα την κατασπατάληση του δημόσιου χρήματος, την καλλιέργεια αισθήματος αναξιοπιστίας του κράτους και γενικά την κατάρρευση αρχών και αξιών που διέπουν την οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.

3.5 Διαφθορά, Διακυβέρνηση και Λογοδοσία

Η διεφθαρμένη διακυβέρνηση συνεπάγεται την αποτυχία του κράτους και της κοινωνίας συνολικά καθώς η διαφθορά ενισχύει στρεβλές πρακτικές και ενισχύεται από στρεβλές νοοτροπίες. Η λογοδοσία των οργάνων διακυβέρνησης προβάλλεται από πολλούς ερευνητές και οργανισμούς ως λύση για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η Παγκόσμια Τράπεζα προτείνει ένα γενικότερο πλαίσιο πολιτικής σύμφωνα με το οποίο τα φαινόμενα διαφθοράς μπορούν να μειωθούν:

- μέσα από την απλούστευση του φορολογικού συστήματος, την εξάλειψη των μονοπωλιακών αγορών και την απελευθέρωση της οικονομίας,
- μέσα από πολιτικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις που θα οδηγούν σε διοικητική αποκέντρωση και αξιοκρατία, και
- με την δημιουργία διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου και λογοδοσίας (World Bank, 2007).⁵¹

Κατά τους Cartier-Bresson (2000), η ηθική και η διαφάνεια στο δημόσιο θα πρέπει να αποτελούν τους δύο πυλώνες για την πρόληψη παρά την θεραπεία της διαφθοράς, συμπέρασμα στο οποίο συντείνει και ο Ο.Ο.Σ.Α.⁵² Η ηθική περιλαμβάνει έννοιες όπως ακεραιότητα και επαγγελματισμό κατά την διαχείριση της δημόσιας εξουσίας και η διαφάνεια αφορά μηχανισμό λογοδοσίας που εφαρμόζεται σε όλες τις διαδικασίες της δημόσιας διοίκησης, ακόμα και στα υψηλά επίπεδα ιεραρχίας όπου λαμβάνονται οι σημαντικότερες αποφάσεις.

---

⁵¹ World Bank (2007). *Strengthening the World Bank Group Engagement on Governance and Anticorruption*. Washington, DC: World Bank.

⁵² Cartier-Bresson, J. (2000). *The causes and consequences of corruption: economic analyses and lessons learnt*. Paris: OECD.

Σύμφωνα με τους Schedler et al (1999), η λογοδοσία στα πλαίσια της δημόσιας διοίκησης διακρίνεται σε τρεις διαστάσεις οι οποίες διακρίνονται ανάλογα με το είδος και τη θέση που καταλαμβάνουν οι χρήστες των πληροφοριών που παρέχονται μέσω της λογοδοσίας:

- i. η κάθετη λογοδοσία αφορά μη κρατικούς φορείς, δηλαδή τους αιρετούς αντιπροσώπους και φυσικά το λαό,
- ii. η οριζόντια λογοδοσία αφορά εσωτερικούς μηχανισμούς ελέγχου μεταξύ των διακριτών εξουσιών όπως είναι η νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική εξουσία και
- iii. η εξωτερική λογοδοσία αφορά διεθνείς οργανισμούς, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα.⁵³

Με βάση την ανωτέρω κατηγοριοποίηση, ο εσωτερικός έλεγχος εντάσσεται στους μηχανισμούς οριζόντιας λογοδοσίας, με σκοπό την καταπολέμηση της διαφθοράς. Προκειμένου ένα φαινόμενο διαφθοράς να λάβει χώρα στο δημόσιο, μία εκ των προϋποθέσεων είναι η απουσία ελέγχου ή ο πλημμελής έλεγχος του οργάνου από τον διοικητικά ανώτερο (Βαβούρας, 2011)⁵⁴. Πλέον της απουσίας ελέγχου μια άλλη προϋπόθεση είναι η διαφθορά να είναι αφενός επιθυμητή και αφετέρου ηθικά αποδεκτή. Το δεύτερο αυτό στοιχείο της ηθικής αποδοχής αποτελεί και την αχίλλειο πτέρνα σε οποιουδήποτε φραγμούς οι οποίοι θα μπορούσαν να τεθούν με βάση τη συνείδηση και τον επαγγελματισμό του διοικητικού οργάνου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διαφορά δημοσιοϋπαλληλικής νοοτροπίας μεταξύ των κρατών της Νότιας και Βόρειας Ευρώπης (Click, 2011)⁵⁵.

Για την καταπολέμηση της διαφθοράς απαιτείται ένα πιο σύνθετο πλαίσιο ενεργειών και μέτρων εκτός της επιβολής ελέγχων. Κατά τους Kolstad et al (2008), μεταρρυθμίσεις στην δημόσια διοίκηση αναπτυσσομένων χωρών, που είχαν σαν

---

⁵³ Schedler, A., Diamond, L., & Plattner, M.F. (1999). *The Self-Restraining State: Power and Accountability in New Democracies*. Boulder, CO: Lynne Rienner.

⁵⁴ Βαβούρας, Ι.Σ. (2011). Εισαγωγή. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (9-35). Αθήνα: Παπαζήσης.

⁵⁵ Click, J. (2011). Οι κοινωνικές στάσεις έναντι της διαφθοράς στη σημερινή Ελλάδα. Στο: Α.Π. Νικολοπούλου (επιμ.), *Κράτος και Διαφθορά* (σ. 157-164). Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

σκοπό την σύσταση και ανάπτυξη μηχανισμών οριζόντιας λογοδοσίας δεν επέδρασαν αποτελεσματικά στην καταπολέμηση της διαφθοράς.⁵⁶

3.6 EFQM, Διοίκηση Ολικής Ποιότητας και Ελληνική Δημόσια Διοίκηση

Το EFQM είναι το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Διαχείρισης Ποιότητας το οποίο ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1989 με έδρα τις Βρυξέλλες και είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός. Αυτό ήταν αποτέλεσμα πρωτοβουλίας που ανέλαβαν δεκατέσσερις (14) μεγάλες βιομηχανίες της Ευρώπης (Fiat, Olivetti, Nestle, Bosch, Volkswagen, Electrolux, Bull κ.α.) με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητας με τη εφαρμογή μοντέλων διοίκησης ολικής ποιότητας. Σκοπός αυτής της διαρκούς προσπάθειας είναι η επίτευξη της αριστείας. Η ερμηνεία που δίδεται στον όρο αριστεία από το EFQM είναι η εξής:

«...Αριστεία είναι το να κάνετε το καλύτερο που μπορείτε.....Και κάθε μέρα θυμόμαστε πόσο σημαντικό είναι να προσπαθούμε για την αριστεία, στην ζωή ή την εργασία. Καλλιεργώντας μια νοοτροπία αριστείας μέσα στους οργανισμούς σας, ανοίγετε το δρόμο προς την επιτυχία»⁵⁷.

Η Διοίκηση Ολικής Ποιότητας (Δ.Ο.Π.) αποτελεί ένα σύγχρονο μοντέλο διοίκησης το οποίο προσβέυει ότι η ποιότητα είναι ευθύνη όλων των εμπλεκομένων σε ένα οργανισμό. Ιστορικά η φιλοσοφία αυτή ξεκίνησε από την Ιαπωνία το 1949, εφαρμόστηκε στις ΗΠΑ στην αρχή της δεκαετίας του 1980 εννέα (9) χρόνια αργότερα στην Ευρώπη με την ίδρυση του EFQM. Οι αρχές στις οποίες βασίζεται είναι οι εξής:

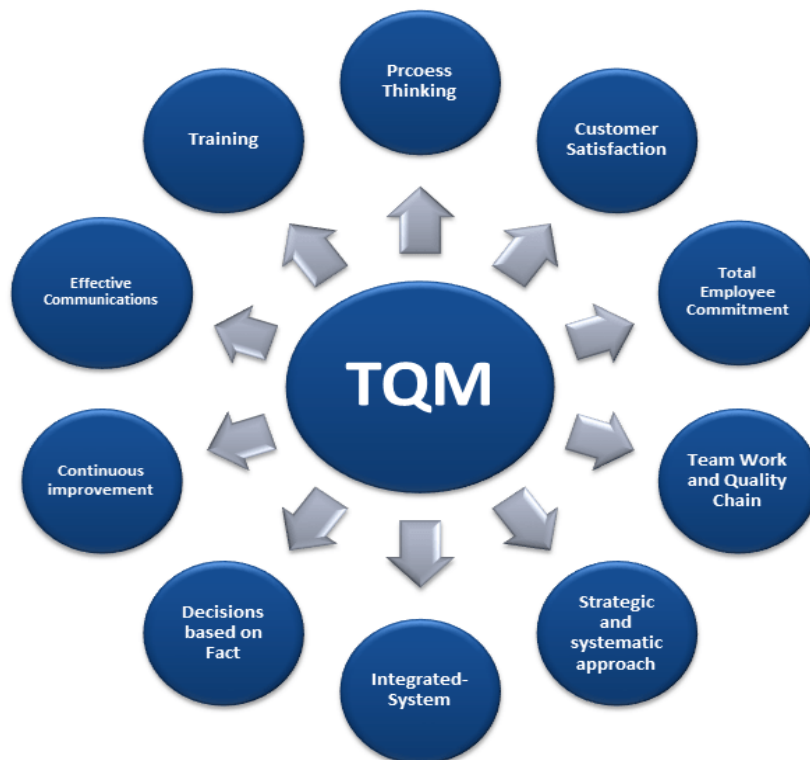
- Συγκριτική αξιολόγηση
- Σχεδιασμός προϊόντων
- Σχεδιασμός διαδικασιών

⁵⁶ Kolstad, I. Fritz, V., & O'Neil, T. (2008). *Corruption, Anti-Corruption Efforts and Aid: do donors have the right approach?* London: Overseas Development Institute.

⁵⁷ <http://www.efqm.org/efqm-model/what-is-excellence>

- Διαδικασίες προμηθειών
- Υπολογιστικά μέσα επίλυσης προβλημάτων
- Ικανοποίηση πελατών
- Ενεργή συμμετοχή των εργαζομένων
- Συνεχής προσπάθεια στην κατεύθυνση βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων⁵⁸

Εικόνα 3. 1
Η φιλοσοφία του Total Quality Management

Πηγή: Open sources

Η φιλοσοφία της Δ.Ο.Π. αφορά τόσο ιδιωτικούς όσο και δημόσιους οργανισμούς. Το EFQM ανέπτυξε ένα μοντέλο διοίκησης βασισμένο στην φιλοσοφία της Δ.Ο.Π. με σκοπό την επίτευξη της αριστείας στην λειτουργία των οργανισμών. Το μοντέλο αυτό χρησιμοποιεί εννέα (9) κριτήρια για την αξιολόγηση του οργανισμού τα οποία είναι:

- Ηγεσία
- Πολιτική και στρατηγική
- Ανθρώπινο δυναμικό

⁵⁸ https://el.wikipedia.org/wiki/Διοίκηση_Ολικής_Ποιότητας

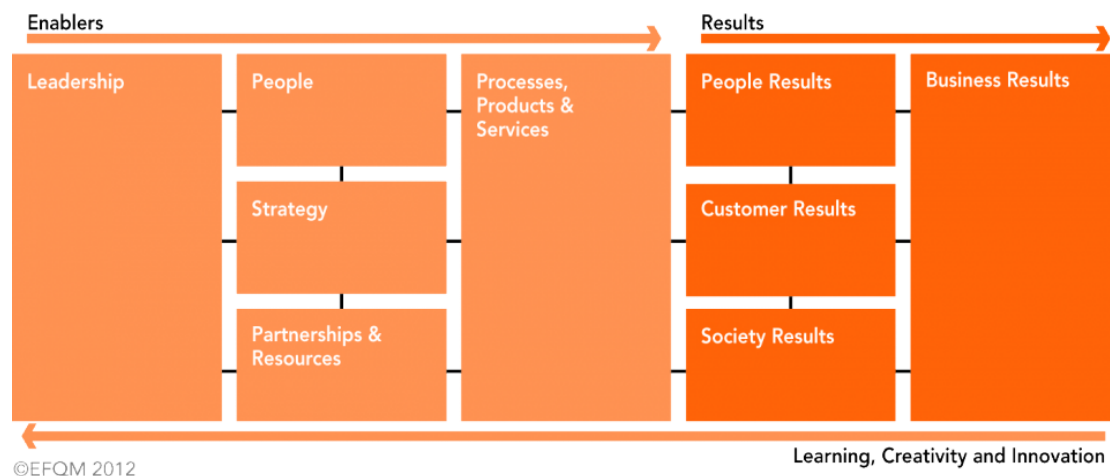

- Συνεργασίες και σχέσεις με επιχειρηματικούς εταίρους
- Διαδικασίες
- Ικανοποίηση ανθρωπίνου δυναμικού (αποτελέσματα)
- Ικανοποίηση πελατών (αποτελέσματα)
- Ικανοποίηση κοινωνικού συνόλου (αποτελέσματα)
- Ικανοποίηση οργανισμού – εμπλεκομένων (αποτελέσματα)⁵⁹

Το μοντέλο αυτό έχει καθορίσει τρία (3) επίπεδα αριστείας:

- Δέσμευση στην αριστεία
- Αναγνώριση της αριστείας
- Το Ευρωπαϊκό Βραβείο Ποιότητας

Εικόνα 3. 2
Το μοντέλο EFQM

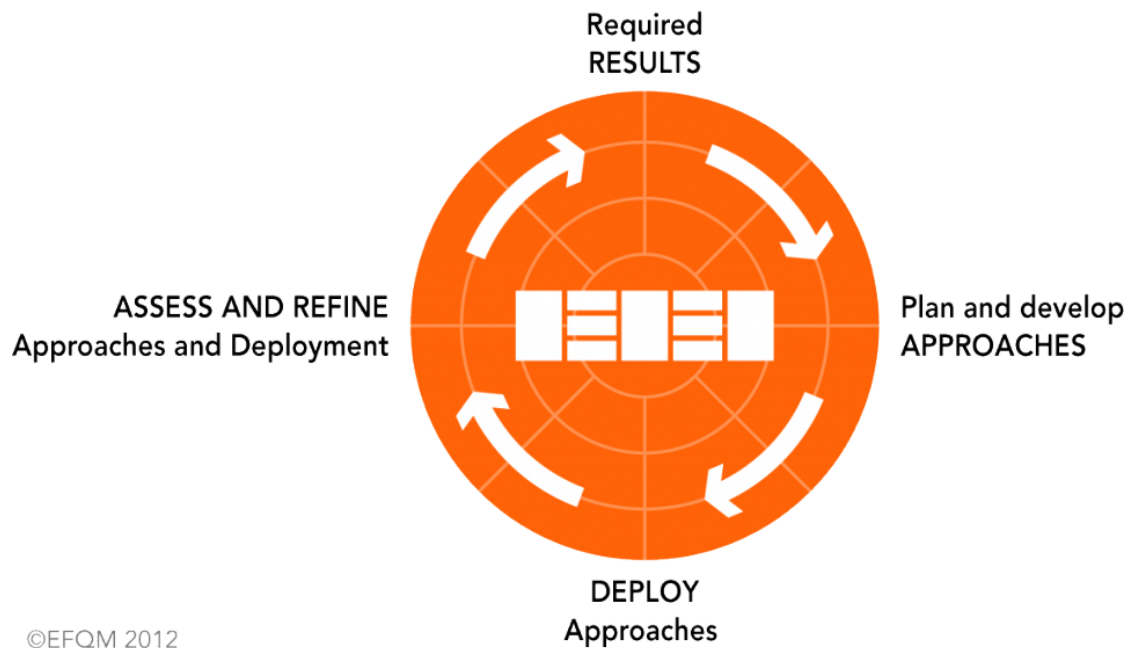
Κατά την εφαρμογή του μοντέλου EFQM, καθορίστηκε μια δομημένη προσέγγιση στην διερεύνηση και αξιολόγηση της απόδοσης ενός οργανισμού, με την ονομασία RADAR. Η λέξη RADAR αποτελεί ακρωνύμιο τεσσάρων προϋποθέσεων για την επιτυχή εφαρμογή του μοντέλου που ταυτόχρονα απαντούν και σε απλά και λογικά ερωτήματα:

- Αποτελέσματα (results) – Τι προσπαθεί να επιτύχει ο οργανισμός;
- Προσέγγιση (approach) – Πως προσπαθεί να το επιτύχει;

⁵⁹ <http://www.efqm.org/efqm-model/model-criteria>

- Εφαρμογή (deploy) – Πως, που και πότε θα γίνει συστηματικά η προσπάθεια επίτευξης των αποτελεσμάτων;
- Αξιολόγηση και Αναθεώρηση (Assess and Refine) – Πως αξιολογούμε αν η εφαρμογή που ακολουθείται είναι αποτελεσματική; Τι έχουμε αποκομίσει από τα αποτελέσματα και τι βελτιώσεις μπορούν να γίνουν;⁶⁰

Εικόνα 3. 3
Η λογική RADAR

Στην Ελλάδα το EFQM εκπροσωπείται από την Ελληνική Εταιρία Διοίκησης Επιχειρήσεων (Ε.Ε.Δ.Ε.) που λειτουργεί ως μη κερδοσκοπικό σωματείο. Στα 26 χρόνια λειτουργίας του EFQM έχουν προσχωρήσει και υιοθετήσει το μοντέλο αριστείας πολλοί οργανισμοί ιδιωτικοί και δημόσιοι. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2001 πολλοί δήμοι της Μεγάλης Βρετανίας υιοθέτησαν αυτό το μοντέλο διοίκησης ενώ μέχρι σήμερα η λειτουργία του μοντέλου έχει επεκταθεί σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και υπηρεσίες παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.

Στην χώρα μας, στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης με σκοπό την αποδοτικότερη και ποιοτικότερη λειτουργία των οργανισμών με έμφαση στην

⁶⁰ <http://www.efqm.org/efqm-model/radar-logic>

διαφάνεια και τη λογοδοσία, θεσπίστηκε το σύστημα διοίκησης με στόχους με το νόμο 3230/2004.

Σύμφωνα με το νόμο αυτό και ειδικότερα στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 1 αναφέρεται ότι «1. Καθιερώνεται το σύστημα «Διοίκηση μέσω Στόχων», με το οποίο επιδιώκεται η αποτελεσματικότερη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών και η ανταπόκριση του ανθρώπινου δυναμικού στις σύγχρονες ανάγκες και τα νέα πρότυπα διοίκησης. Για τις ανάγκες του νόμου αυτού η Διοίκηση μέσω Στόχων ορίζεται ως η διαδικασία προσδιορισμού σαφών επιδιώξεων-επιδόσεων στα ανώτατα ιεραρχικά επίπεδα κάθε φορέα και εν συνεχεία η διάχυση των γενικότερων αυτών επιδιώξεων υπό μορφή εξειδικευμένων δράσεων σε κάθε κατώτερο ιεραρχικό επίπεδο. Σε κάθε επίπεδο οι προϊστάμενοι και οι υφιστάμενοι δεσμεύονται σε ετήσια βάση για την υλοποίηση συγκεκριμένων ενεργειών και την επίτευξη συγκεκριμένων ποσοτικών και ποιοτικών αποτελεσμάτων, λαμβανομένων υπόψη και των δεικτών αποδοτικότητας γενικών ή ειδικών όπου υπάρχουν. 2. Καθιερώνεται η μέτρηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας της Διοίκησης. Σκοπός της μέτρησης είναι η αξιολόγηση των υπηρεσιών της Διοίκησης με την οποία επιδιώκεται η εξυπηρέτηση του πολίτη, η επαύξηση της εμπιστοσύνης του και του βαθμού ικανοποίησης των αναγκών του από αυτή, η ενίσχυση της διαφάνειας, η πληρέστερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και γενικότερα η άσκηση της διοίκησης προς όφελος του πολίτη. Για τις ανάγκες του νόμου αυτού αποδοτικότητα θεωρείται η μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων από τις δράσεις της Διοίκησης με δεδομένους πόρους και αποτελεσματικότητα η επίτευξη συγκεκριμένων και προκαθορισμένων στόχων. Δείκτες μέτρησης είναι τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας.»

Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται για όλο το δημόσιο τομέα συμπεριλαμβανομένων και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού ενώ η εφαρμογή των δεικτών μέτρησης αφορά τους Ο.Τ.Α. μετά από απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Οι στόχοι καθορίζονται κεντρικά και κοινοποιούνται ιεραρχικά μέχρι τις κατώτερες βαθμίδες, επιμερίζονται και η αξιολόγηση εξαρτάται από το ποσοστό επίτευξής των. Με τα άρθρα 267 και 268 του νόμου 3852/2010, γνωστού ως σχέδιο Καλλικράτης, ορίζεται ότι οι διατάξεις περί διοίκησης μέσω στόχων δεν αφορούν τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού αντίστοιχα.

3.7 Ανακεφαλαίωση

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύθηκαν η έννοια, οι αιτίες και οι επιπτώσεις της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα, εξετάστηκε η διαφθορά στο πλαίσιο της σύγχρονης διακυβέρνησης και της λογοδοσίας και παρατέθηκαν ορισμένα στοιχεία ερευνών σχετικά με τη διαφθορά στο δημόσιο στην Ελλάδα. Επίσης έγινε συνοπτική αναφορά στο μοντέλο EFQM περί επιχειρηματικής αριστείας και στο αντίστοιχο νομικό πλαίσιο που έχει θεσπιστεί στη χώρα μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

4.1 Εισαγωγή

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της Δημόσιας Διοίκησης της χώρας μας. Είναι οι φορείς που με την εξουσία που διαχειρίζονται καθορίζουν θετικά ή αρνητικά την καθημερινότητα των πολιτών και την ευημερία των τοπικών κοινωνιών. Παρά το σημαντικότατο αυτό ρόλο που επιτελούν, παρουσιάζονται καθημερινά δυσλειτουργίες κατά την παροχή υπηρεσιών, γεγονός που όχι μόνο αποτυπώνεται στα παράπονα των πολιτών αλλά θεωρείται δεδομένο πλέον από τους πολίτες η δυσκολία κατά την διεκπεραίωση των υποθέσεών τους. Το ισχύον νομικό πλαίσιο δεν προβλέπει την σύσταση τμημάτων εσωτερικού ελέγχου στους Ο.Τ.Α., ενώ ταυτόχρονα επαναλαμβάνεται η ανεξαρτησία αυτών και η εποπτεία που ασκεί το Κράτος για σκοπούς νομιμότητας και όχι σκοπιμότητας. Ο εσωτερικός έλεγχος των Ο.Τ.Α. κατακερματίζεται σε διάφορους άλλους φορείς και αρχές όπως η Αυτοτελής Υπηρεσία Ελέγχου Ο.Τ.Α., το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., το Ελεγκτικό Συνέδριο κλπ. Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται η αποστολή των Ο.Τ.Α., το θεσμικό πλαίσιο του εσωτερικού ελέγχου όπως αυτό έχει θεσπιστεί τα τελευταία χρόνια, ο σκοπός και το πεδίο εφαρμογής του ελέγχου που οι διάφοροι φορείς διενεργούν στους Ο.Τ.Α., η διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου, τα ελεγκτικά σώματα καθώς και η αποτελεσματικότητά του όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς στους Ο.Τ.Α..

4.2 Αποστολή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Με το νόμο 1850/1989 κυρώθηκε από το ελληνικό κοινοβούλιο ο Ευρωπαϊκός Χάρτης της Τοπικής Αυτονομίας ο οποίος προβλέπει την συνταγματική και νομική θεμελίωση της τοπικής αυτονομίας των Ο.Τ.Α. Συγκεκριμένα στο άρθρο 4 περί έκτασης της τοπικής αυτονομίας αναφέρει ότι «Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν, στα πλαίσια του νόμου, κάθε δυνατότητα δράσεως για να ασκήσουν την πρωτοβουλία τους για κάθε θέμα που δεν έχει εξαιρεθεί από την αρμοδιότητά τους ή δεν έχει παραχωρηθεί σε άλλη αρχή.» και ότι «Οι αρμοδιότητες που ανατίθενται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει κανονικά να είναι πλήρεις και αποκλειστικές. Δεν μπορούν να αμφισβητούνται ή να περιορίζονται από άλλη αρχή, κεντρική ή περιφερειακή, παρά στα πλαίσια του νόμου.»

Όντως, στο άρθρο 102 του Συντάγματος αναφέρεται ότι «Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Με νόμο μπορεί να ανατίθεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του Κράτους».

Αναφορικά με την αυτοτέλεια και την εποπτεία των Ο.Τ.Α., το Σύνταγμα αναφέρει ότι «Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει.» καθώς και ότι «Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει.».

Ο αποσαφηνισμός των διατάξεων του Συντάγματος έγινε με τον κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (νόμος 3463/2006) σύμφωνα με τον οποίο «Οι δημοτικές και οι κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της

τοπικής κοινωνίας.» Οι αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων αφορούν, κυρίως, τους τομείς:

- Ανάπτυξης,
- Περιβάλλοντος,
- Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών,
- Απασχόλησης,
- Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης,
- Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού,
- Πολιτικής Προστασίας, και
- Αγροτικής Ανάπτυξης – Κτηνοτροφίας – Αλιείας

Πλέον των ανωτέρω και πάντα σύμφωνα με τον ίδιο Κώδικα «Οι Δήμοι και οι Κοινότητες ασκούν, σε τοπικό επίπεδο, κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, οι οποίες τους έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.» με αναφορά σαράντα δύο (42) αρμοδιοτήτων κρατικού χαρακτήρα.

Με το νόμο 3852/2010 ξεκίνησε το πρόγραμμα Καλλικράτης σύμφωνα με το οποίο:

- συγχωνεύθηκαν δήμοι και κοινότητες σε μεγαλύτερους δήμους,
- οι υφιστάμενες νομαρχίες μετατράπηκαν σε περιφερειακές ενότητες οι οποίες απαρτίζουν συνολικά δεκατρείς (13) νεοσυσταθείσες περιφέρειες,
- συστάθηκαν οι αποκεντρωμένες διοικήσεις σε μια προσπάθεια εφαρμογής του NPM (New Public Management), έχοντας μεταξύ άλλων και ελεγκτικών Ο.Τ.Α. ρόλο με την σύσταση και ενσωμάτωση της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Ελέγχου Ο.Τ.Α. και του Ελεγκτή Νομιμότητας,
- ανατέθηκαν επιπρόσθετες αρμοδιότητες στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, και
- καθορίστηκαν τα διοικητικά όργανα καθώς και λοιπά όργανα και οι αρμοδιότητες αυτών και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Συγκεκριμένα, οι Δήμοι διοικούνται από το δημοτικό συμβούλιο, την οικονομική επιτροπή, την επιτροπή ποιότητας ζωής, την εκτελεστική επιτροπή και τον δήμαρχο. Επίσης συστήνονται η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης, ο δημοτικός

συμπαραστάτης του πολίτη και το συμβούλιο ένταξης μεταναστών. Όργανα της περιφέρειας είναι ο περιφερειάρχης, οι αντιπεριφερειάρχες, το περιφερειακό συμβούλιο, η οικονομική επιτροπή και η εκτελεστική επιτροπή. Επίσης συστήνονται η περιφερειακή επιτροπή διαβούλευσης, ο περιφερειακός συμπαραστάτης και το περιφερειακό ταμείο ανάπτυξης. Τέλος, καθορίζονται τα όργανα, η λειτουργία και οι αρμοδιότητες των δημοτικών και τοπικών ενοτήτων. Τα όργανα της δημοτικής κοινότητας είναι:

- το συμβούλιο της δημοτικής κοινότητας, και
- ο πρόεδρος του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας.

Όργανα της τοπικής κοινότητας είναι:

- το συμβούλιο της τοπικής κοινότητας,
- ο πρόεδρος του συμβουλίου της τοπικής κοινότητας, και
- ο εκπρόσωπος της τοπικής κοινότητας, προκειμένου για τοπικές κοινότητες μέχρι τριακόσιους (300) κατοίκους.

Η αποστολή των νεοσυσταθεισών περιφερειών συνοψίζεται κατά το άρθρο 3 στο σχεδιασμό, προγραμματισμό και την υλοποίηση πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής της χώρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές. Οι αρμοδιότητες των Περιφερειών αφορούν κυρίως, τους τομείς:

- Προγραμματισμού – Ανάπτυξης,
- Γεωργίας – Κτηνοτροφίας – Αλιείας,
- Φυσικών Πόρων – Ενέργειας – Βιομηχανίας,
- Απασχόλησης – Εμπορίου – Τουρισμού,
- Μεταφορών – Επικοινωνιών,
- Έργων – Χωροταξίας – Περιβάλλοντος,
- Υγείας,
- Παιδείας – Πολιτισμού – Αθλητισμού, και
- Πολιτικής Προστασίας και Διοικητικής Μέριμνας.

4.3 Θεσμικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος που διενεργείται στη Δημόσια Διοίκηση διέπεται από ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο περιλαμβάνει:

- ❖ τις διατάξεις των παραγράφων 1 του άρθρου 98 και 4 του άρθρου 102 του Συντάγματος της Ελλάδος,
- ❖ τις διατάξεις του άρθρου 8 του νόμου 1850/1989 «Κύρωση του Ευρωπαϊκού Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας»,
- ❖ τις διατάξεις του νόμου 2477/1997 «Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης»,
- ❖ τις διατάξεις του νόμου 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» και συγκεκριμένα των άρθρων 148 έως 150 περί εποπτείας και του άρθρου 163 περί ελέγχου από ορκωτό ελεγκτή – λογιστή όπως διαμορφώθηκε και ισχύει,
- ❖ τις διατάξεις του νόμου 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» και συγκεκριμένα των άρθρων 214 έως 231 περί σύστασης του Ελεγκτή Νομιμότητας και της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Ελέγχου Ο.Τ.Α. όπως διαμορφώθηκε και ισχύει,
- ❖ τις διατάξεις της υποπαραγράφου Γ.1, του άρθρου 1 του νόμου 4254/2014 «μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο εφαρμογής του νόμου 4046/2012 και άλλες διατάξεις», όπως διαμορφώθηκε και ισχύει,
- ❖ τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου» του Διεθνούς Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών ΠΑ,
- ❖ τον Κώδικα Δεοντολογίας των Εσωτερικών Ελεγκτών του Διεθνούς Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, και
- ❖ το Εγχειρίδιο Ελέγχου για τα Ελεγκτικά Σώματα και τις Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης το οποίο εκδόθηκε το 2007.⁶¹

---

⁶¹ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2007). *Εγχειρίδιο ελέγχου για τα ελεγκτικά σώματα και τις υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

4.4 Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής

Σύμφωνα με το Εγχειρίδιο Ελέγχου για τα Ελεγκτικά Σώματα και τις Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου, ο σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η έγκαιρη διαπίστωση προβλημάτων, προτού αυτά διογκωθούν και η εφαρμογή διορθωτικών κινήσεων. Επίσης ο έλεγχος έχει ως στόχο, την παροχή με την μορφή προτάσεων, βοήθειας και συμβουλών προς τον ελεγχόμενο φορέα /υπηρεσία και σ' αυτούς που έχουν την ευθύνη, ώστε να λάβουν τις απαραίτητες αποφάσεις που θα οδηγήσουν στη λύση των προβλημάτων και την εξάλειψη των φαινομένων παραβατικότητας που πιθανώς εντοπίστηκαν.⁶²

Στις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 4 του νόμου 3492/2006 περί «οργάνωσης συστήματος ελέγχου για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του κρατικού προϋπολογισμού και εκτός του κρατικού προϋπολογισμού φορέων», που αφορά την σύσταση της Γενική Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων αναφέρεται ότι «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου (*internal control*) είναι το συνολικό σύστημα διαχειριστικών και άλλων ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων της οργανωτικής δομής, των μεθοδολογιών, των διαδικασιών και του εσωτερικού ελέγχου (*internal audit*), που έχει εφαρμόσει η Διοίκηση στις λειτουργίες του φορέα, για την υποστήριξη της επίτευξης των στόχων του με αποδοτικό, αποτελεσματικό και οικονομικό τρόπο. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου εξασφαλίζει τη συμμόρφωση στις πολιτικές της Διοίκησης, διασφαλίζει τα περιουσιακά στοιχεία και πόρους του φορέα, μέσω πιστοποίησης της πληρότητας και ακρίβειας των λογιστικών εγγραφών και καταστάσεων και παρέχει επίκαιρες και αξιόπιστες δημοσιονομικές και διαχειριστικές πληροφορίες.» Αξίζει να σημειωθεί ότι η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων είναι ένας φορέας ο οποίος περιλαμβάνει στην οργανωτική του διάρθρωση αυτοτελή διεύθυνση εσωτερικού ελέγχου και υποθέσεων.

Ακολουθεί παράθεση του νομικού πλαισίου που διέπει κάθε είδος ελέγχου που υφίστανται σήμερα οι Ο.Τ.Α. μέσα από το οποίο αποτυπώνεται ο σκοπός και το πεδίο εφαρμογής αυτών των ελέγχων

---

⁶² Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2007). *Εγχειρίδιο ελέγχου για τα ελεγκτικά σώματα και τις υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

Στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 276 του νόμου 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης.» αναφέρεται ότι «Από το Ελεγκτικό Συνέδριο διεξάγεται υποχρεωτικά κατασταλτικός έλεγχος των λογαριασμών των δήμων, των περιφερειών και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου...» και ότι οι στόχοι του κατασταλτικού αυτού ελέγχου είναι οι εξής:

- η τήρηση της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης,
- η ορθή τήρηση του κατά περίπτωση ισχύοντος λογιστικού ή διαχειριστικού συστήματος, σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές που το διέπουν,
- η τήρηση και ενημέρωση των λογαριασμών, ώστε να απεικονίζουν με ακρίβεια το περιεχόμενο των οικονομικών πράξεων και δημοσιονομικών ενεργειών,
- η νόμιμη καταβολή του μεριδίου τυχόν συμμετοχής ενός ή περισσότερων Ο.Τ.Α. σε κάθε φύσεως νομικά πρόσωπα αυτών ή σε προγραμματικές συμβάσεις,
- η νόμιμη λήψη δανείων, η παροχή εγγυήσεων και η τήρηση των όρων των σχετικών συμβάσεων,
- η νόμιμη διαχείριση της κινητής και ακίνητης περιουσίας, και
- η έγκαιρη και κανονική απόδοση των υπέρ τρίτων εισπραττόμενων νομίμων δικαιωμάτων και η είσπραξη και η διαχείριση των ανταποδοτικών τελών ή άλλων ειδικών εσόδων ή των εσόδων από δάνεια ή των βεβαιωθέντων εσόδων από οφειλές και πρόστιμα σε βάρος τρίτων.

Επίσης, στο άρθρο 278 του ίδιου νόμου όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 9 του νόμου 4071/2012, αναφέρεται ότι «Για τις συμβάσεις προμήθειας αγαθών, εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτουν οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα, προϋπολογιζόμενης δαπάνης, χωρίς Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), ποσού άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ, διενεργείται υποχρεωτικά προληπτικός έλεγχος νομιμότητας αυτών, πριν από τη σύναψή τους, από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που είναι αρμόδιος για τον προληπτικό έλεγχο των δαπανών τους.».

Στις διατάξεις του κεφαλαίου Α του νόμου 2477/1997 προβλέπεται η σύσταση του Συνηγόρου του Πολίτη ως Ανεξάρτητης Αρχής. Αναλυτικά στο άρθρο 1 αναφέρεται ότι «Συνιστάται ανεξάρτητη διοικητική αρχή που ονομάζεται "Συνήγορος του Πολίτη" και έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης των ΝΠΔΔ και των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, όπως αυτές καθορίζονται στο άρθρο 3 παρ. 1 του παρόντος για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.».

Στο άρθρο 3 του ίδιου νόμου αναφέρονται οι αρμοδιότητες του ΣτΠ όπου σχετικά με τους Ο.Τ.Α. αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι «Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος για θέματα που ανάγονται στις υπηρεσίες : ...β) των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμίδας,... Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται ο όρος "δημόσια υπηρεσία" η "δημόσιες υπηρεσίες " νοούνται οι αναφερόμενες στο προηγούμενο εδάφιο της παραγράφου αυτής Ο Συνήγορος του Πολίτη ερευνά ατομικές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων των δημοσίων υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων.».

Ο ΣτΠ κατά την έρευνα των υποθέσεων μπορεί να αιτηθεί τη συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης. Αν διαπιστωθεί παράνομη συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης, ο ΣτΠ διαβιβάζει την έκθεση στο αρμόδιο όργανο και μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαιτίου ή να προτείνει τη λήψη άλλων μέτρων, αν ο υπαίτιος δεν υπόκεινται σε πειθαρχικό έλεγχο. Επίσης, αν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος διοίκησης, ο ΣτΠ διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο εισαγγελέα.

Στην παράγραφο 3 του άρθρου 163 του νόμου 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» αναφέρεται ότι: «Ο ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσεως, πριν την υποβολή τους στο δημοτικό συμβούλιο, ελέγχονται από έναν ορκωτό ελεγκτή - λογιστή. Οι Δήμοι που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο υποχρεούνται, για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων κάθε οικονομικού έτους, να ορίζουν τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή και τον αναπληρωτή του μέχρι το τέλος Οκτωβρίου του έτους αυτού. Ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής, για τον έλεγχο

των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων (ισολογισμού, λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως, πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων και προσαρτήματος) του Δήμου, εφαρμόζει τις αρχές και τους κανόνες ελεγκτικής που ακολουθεί το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών - Λογιστών, οι οποίες συμφωνούν με τις βασικές αρχές των διεθνών ελεγκτικών προτύπων. Στο χορηγούμενο πιστοποιητικό ελέγχου του, ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής αναφέρει εάν ο Δήμος εφάρμοσε ορθά το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων και εάν τηρήθηκαν οι διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και των αντίστοιχων κανονιστικών ρυθμίσεων οι οποίες αφορούν το οικονομικό, λογιστικό και διαχειριστικό σύστημα των Δήμων. Περιλαμβάνει επίσης και όλες τις παρατηρήσεις που αφορούν σε σημαντικές ανεπάρκειες που έχουν ουσιώδη επίδραση στην ακρίβεια ή ορθότητα κονδυλίων του ισολογισμού ή των αποτελεσμάτων χρήσεως. Εκτός από το πιστοποιητικό ελέγχου, ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής υποχρεούται να καταρτίζει και έκθεση ελέγχου, στην οποία θα περιλαμβάνει τα όσα προέκυψαν από τον έλεγχό του, παραθέτοντας, επιπροσθέτως και τις αναγκαίες υποδείξεις του για κάθε θέμα. Η έκθεση ελέγχου υποβάλλεται από τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή στο δημοτικό συμβούλιο και στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.».

Ο έλεγχος των Οικονομικών Καταστάσεων των Ο.Τ.Α. από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές καθιερώθηκε με το άρθρο 9 του νόμου 2880/2001, κατά το οποίο τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε το άρθρο 223 του Π.Δ. 410/1995, το οποίο στη συνέχεια τροποποιήθηκε με τους νόμους 3146/2003, 3202/2003 και 3345/2005. Ο νόμος 3463/2006 κατάργησε όλες τις προηγούμενες σχετικές διατάξεις.

Επιπρόσθετα, ο νόμος 3852/2010, γνωστός ως Καλλικράτης σύστησε την Αυτοτελή Υπηρεσία Ελέγχου ΟΤΑ, τον Ελεγκτή Νομιμότητας και το Συμβούλιο Ελεγκτών Νομιμότητας. Σύμφωνα με το τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 215 «Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. είναι αρμόδια για τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. και για τον πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών κατά το άρθρο 102 παράγραφος 4 του Συντάγματος» και «Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. μπορεί να εκδίδει οδηγίες αυτεπαγγέλτως με σκοπό τη διασφάλιση της νομιμότητας στη δράση τους.».

Σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 223 του ίδιου νόμου, «Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Συμβούλιο Ελεγκτών Νομιμότητας στο οποίο προεδρεύει ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ως πρόεδρος, και συμμετέχουν οι Ελεγκτές Νομιμότητας των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας Ο.Τ.Α., ως μέλη.» και «Το Συμβούλιο Ελεγκτών Νομιμότητας συγκαλείται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και αποσκοπεί στο συντονισμό της δράσης των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας Ο.Τ.Α., καθώς και στην αντιμετώπιση σημαντικών ζητημάτων που ανακύπτουν τόσο κατά την οργάνωση και τη λειτουργία τους όσο και κατά τον έλεγχο των Ο.Τ.Α.».

Στόχος της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Ελέγχου Ο.Τ.Α. είναι ο έλεγχος της νομιμότητας των εξής:

- οι ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου,
- η ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών,
- η αγορά και εκποίηση ακινήτων,
- η κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων,
- η επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων,
- η σύναψη κάθε μορφής συμβάσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και εκείνες που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας,
- η σύναψη δανείων,
- η διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος όταν τούτο προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, και
- οι διαδικασίες κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

4.5 Η Διενέργεια Ελέγχου στους Ο.Τ.Α.

4.5.1 Είδη Εσωτερικών Ελέγχων – Πτυχές ελέγχου

Οι έλεγχοι που διενεργούνται στους Ο.Τ.Α. από το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. παρά το γεγονός ότι περιορίζονται στον έλεγχο νομιμότητας, είναι ενδελεχείς, περιλαμβάνουν όλο το φάσμα της λειτουργίας των φορέων αυτών και πλησιάζουν περισσότερο στα δεδομένα του εσωτερικού ελέγχου. Διακρίνονται σε:

- τακτικούς και έκτακτους. Οι πρώτοι εντάσσονται στο πρόγραμμα ελέγχων που εκπονεί ελεγκτικό Σώμα ενώ οι δεύτεροι διενεργούνται μετά από καταγγελίες ή πληροφορίες από το εξωτερικό περιβάλλον.
- Γενικούς και ειδικούς ανάλογα με την έκταση της δραστηριότητας που είναι υπό έλεγχο.
- Εσωτερικούς και εξωτερικούς ανάλογα με το αν διενεργείται από εσωτερικό του φορέα όργανο ή εξωτερικό φορέα. Όπως προαναφέρθηκε, οι ισχύουσες διατάξεις δεν προβλέπουν την σύσταση εσωτερικών οργάνων ελέγχου στους Ο.Τ.Α.
- Συγκεντρωτικούς/διερευνητικούς και επιτόπιους. Οι πρώτοι διενεργούνται στην έδρα του ελεγκτικού οργάνου ενώ οι δεύτεροι μέσω αυτοψίας του ελεγχόμενου φορέα. Σε επιτόπιους ελέγχους μπορεί να προβαίνει και η Αυτοτελής Υπηρεσία Ελέγχου Ο.Τ.Α., όπως προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις.
- Καθολικούς και δειγματοληπτικούς. Οι πρώτοι αφορούν το σύνολο μιας διαδικασίας ενώ οι δεύτεροι μέρος αυτής.
- Νομιμότητας και σκοπιμότητας. Εφαρμογή στους Ο.Τ.Α. έχουν μόνο οι έλεγχοι νομιμότητας, δηλαδή η τήρηση των τύπων καθώς βάσει του άρθρου 102 του Συντάγματος δεν υπόκεινται σε έλεγχο σκοπιμότητας, δηλαδή έλεγχο ουσίας. Σε αυτό το πνεύμα κινούνται και οι διατάξεις περί Αυτοτελούς Υπηρεσίας Ελέγχου Ο.Τ.Α.⁶³

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο έλεγχος που διενεργείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο είναι κατασταλτικός αναφορικά με τους λογαριασμούς των Ο.Τ.Α. και προληπτικός αναφορικά με τις συμβάσεις αυτών, πριν την σύναψή τους. Ο ΣτΠ διενεργεί έλεγχο κατόπιν ενυπόγραφης αναφοράς του ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου.

Κάθε είδος ελέγχου έχει την αναλυτική πτυχή η οποία αφορά τη συλλογή, την ανάλυση και αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων και την επικοινωνιακή πτυχή η οποία αφορά την παρουσία και την αλληλεπίδραση του ελεγκτικού κλιμακίου με την ελεγχόμενη μονάδα καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου.

⁶³ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2007). *Εγχειρίδιο ελέγχου για τα ελεγκτικά σώματα και τις υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

Απαραίτητα στοιχεία για την διενέργεια ενός αποτελεσματικού ελέγχου και της κατάρτισης μιας ουσιαστικής έκθεσης ελέγχου λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμένους διαθέσιμους πόρους αλλά και το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης αυτού είναι ευθυκρισία εκ μέρους του ελεγκτικού κλιμακίου καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, η εφαρμογή της κατάλληλης μεθοδολογίας, η συγκέντρωση των απαιτούμενων αποδεικτικών στοιχείων μέσω κατάλληλων ερωτηματολογίων ή άλλων μέσων, η επάρκεια και αξιοπιστία των συλλεχθέντων στοιχείων και η συγκεκριμένη δομή της έκθεσης ελέγχου η οποία θα έχει καθοριστεί ήδη από το στάδιο του σχεδιασμού του ελέγχου.⁶⁴

4.5.2 Διενέργεια Ελέγχου - Στάδια

Η διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου διακρίνεται σε τρία βασικά στάδια τα οποία πρέπει να ακολουθεί πιστά ο ελεγκτής προκειμένου να παράγει ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Στο πρώτο στάδιο λαμβάνει χώρα ο σχεδιασμός του ελέγχου. Το στάδιο αυτό έχει μεγάλη σημασία για την αποτελεσματικότητα του ελέγχου καθώς ο λεπτομερής και ορθός σχεδιασμός του ελέγχου θα οδηγήσει στον καθορισμό επιτεύξιμων στόχων. Το πρώτο βήμα του σταδίου αυτού αφορά την προκαταρκτική μελέτη κατά την οποία συλλέγονται πληροφορίες για τον ελεγχόμενο φορέα, την δραστηριότητά του και το νομικό πλαίσιο που τον διέπει. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να προέρχονται από ανοικτές πηγές, από φακέλους προηγούμενων ελέγχων και γενικά κάθε πρόσφορη έγκυρη πηγή. Μέσα από αυτή την επιμέρους διαδικασία, γίνεται ανάλυση κινδύνου, εντοπίζονται οι παράγοντες κινδύνου και καθορίζονται οι ασφαλιστικές δικλείδες του ελέγχου. Η τελευταία ενέργεια του βήματος αυτού είναι η κατάρτιση του πλάνου εργασίας. Κατά την κατάρτιση του πλάνου εργασίας εξετάζονται και καθορίζονται:

- i. το κανονιστικό πλαίσιο και η δραστηριότητα του ελεγχόμενου φορέα που διέπεται από αυτό,
- ii. η οργάνωση και η διάρθρωση,

---

⁶⁴ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2007). *Εγχειρίδιο ελέγχου για τα ελεγκτικά σώματα και τις υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

- iii. ο τρόπος συλλογής των απαραίτητων στοιχείων για την εκτέλεση του ελέγχου, και
- iv. τα ερωτηματολόγια ελέγχου

Το δεύτερο βήμα του σταδίου αυτού αφορά την κατάρτιση του προγράμματος ελέγχου. Συγκεκριμένα εξετάζονται και καθορίζονται:

- i. οι στόχοι και το εύρος του ελέγχου αναφορικά με την καθολικότητα ή την δειγματοληψία,
- ii. οι παράγοντες κινδύνου οι οποίοι θα πρέπει να απασχολήσουν περισσότερο τον έλεγχο,
- iii. η μέθοδος του ελέγχου,
- iv. η ομάδα ελέγχου, και
- v. το χρονοδιάγραμμα και η ημερομηνία έναρξης του ελέγχου.

Στο δεύτερο στάδιο περιλαμβάνεται η εκτέλεση των διαδικασιών ελέγχου οι οποίες περιλαμβάνουν:

- i. τις επιτόπιες επισκέψεις του ελεγκτικού κλιμακίου στον ελεγχόμενο φορέα,
- ii. την συλλογή επαρκών και αναμφίβολων στοιχείων και πληροφοριών που είναι απαραίτητες για τον έλεγχο σύμφωνα και με τον σχεδιασμό που έχει προηγηθεί,
- iii. την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων και των φύλλων ελέγχου,
- iv. την κατάρτιση της έκθεσης αρχικών διαπιστώσεων με τα αρχικά συμπεράσματα που έχουν εξαχθεί, και
- v. την υποβολή της έκθεσης αυτής στον ελεγχόμενο φορέα ώστε να συζητηθούν τα αρχικά συμπεράσματα και να διατυπωθούν οι απόψεις του ελεγχόμενου φορέα.

Στο τρίτο στάδιο περιλαμβάνεται η κατάρτιση της οριστικής έκθεσης αποτελεσμάτων του ελέγχου όπου οριστικοποιούνται τα συμπεράσματα που έχουν εξαχθεί, διατυπώνονται προτάσεις και συμβουλές προς τον ελεγχόμενο φορέα καθώς και προθεσμία υλοποίησης αυτών. Η έκθεση αποτελεσμάτων διαβιβάζεται προς τον προϊστάμενο του ελεγκτικού φορέα, προς τον ελεγχόμενο φορέα και προς άλλους εμπλεκόμενους φορείς.

Σε περίπτωση όπου διαπιστωθεί παραβίαση της νομοθεσίας διασφαλίζονται τα συλλεχθέντα στοιχεία, ειδοποιούνται οι αρμόδιες Αρχές, ενδεχομένως και ο Εισαγγελέας και επιβάλλονται οι προβλεπόμενες πειθαρχικές και ενδεχομένως ποινικές κυρώσεις.

4.6 Ελεγκτικά Σώματα

4.6.1 Γενικά Στοιχεία

Ο κρατικός μηχανισμός στην Ελλάδα περιλαμβάνει ένα σημαντικό αριθμό ελεγκτικών σωμάτων, αρμοδιότητα των οποίων είναι ο έλεγχος των υπηρεσιών των Υπουργείων, των Ο.Τ.Α., των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου με κύριο μέτοχο το κράτος. Οι στόχοι που επιδιώκουν να επιτύχουν αυτά τα ελεγκτικά σώματα, κατά τον πρώην Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης είναι οι παρακάτω:

1. η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται από το Κράτος μέσα από την βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας,
2. η ενίσχυση της Διοικητικής αποτελεσματικότητας μέσω της ανάλυσης και της καταγραφής των ακολουθούμενων διαδικασιών,
3. η τήρηση της νομιμότητας, γεγονός που θα εξαλείψει φαινόμενα διαφθοράς και κακοδιοίκησης, και
4. η βελτίωση της αποδοτικότητας η οποία συνεπάγεται εξοικονόμηση χρημάτων και πόρων γενικότερα.⁶⁵

4.6.2 Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης

Το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.) συστάθηκε με το νόμο 2477/1997. Έχει ως αρμοδιότητα τον εντοπισμό φαινομένων διαφθοράς, κακοδιοίκησης, αδιαφανών διαδικασιών, αναποτελεσματικότητας και χαμηλής

---

⁶⁵ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2007). *Εγχειρίδιο ελέγχου για τα ελεγκτικά σώματα και τις υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

ποιότητας υπηρεσιών αποσκοπώντας στη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης. Η δικαιοδοσία ελέγχου που έχει το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. περιλαμβάνει τις κεντρικές και περιφερειακές δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού, τις επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α., τα κρατικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και τις δημόσιες επιχειρήσεις.

Το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. διενεργεί επιθεωρήσεις, έκτακτους ελέγχους και έρευνες, συγκεντρώνει αποδεικτικό υλικό για την άσκηση ποινικής ή πειθαρχικής δίωξης για τον έλεγχο των δηλώσεων της περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων των υπό έλεγχο φορέων⁶⁶.

4.6.3 Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης

Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Ε.Δ.Δ.) έχει ως αποστολή τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, την παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και όλων των ιδιαίτερων Σωμάτων και Υπηρεσιών Επιθεώρησης και Ελέγχου της δημόσιας διοίκησης, καθώς και τον εντοπισμό φαινομένων διαφθοράς και κακοδιοίκησης. Ο Γ.Ε.Δ.Δ. κατά την άσκηση των καθηκόντων του:

- διεξάγει επιθεωρήσεις, ελέγχους, επανελέγχους και έρευνες ή διατάσσει τη διενέργειά τους από τα Σώματα και τις υπάρχουσες Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου στο Δημόσιο, στα Ν.Π.Δ.Δ., στους Ο.Τ.Α. πρώτου και δευτέρου βαθμού, στις επιχειρήσεις τους, στα κρατικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και στις δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος,
- ασκεί ή διατάσσει την άσκηση πειθαρχικής δίωξης ή τη λήψη άλλων διοικητικών μέτρων σε βάρος δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών και διενεργεί ένορκες διοικητικές εξετάσεις,

---

⁶⁶ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2016). *Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου 2015*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

- εξετάζει αποφάσεις πειθαρχικών οργάνων και τις παραπέμπει στο ανώτερο κατά περίπτωση πειθαρχικό όργανο ασκώντας την προβλεπόμενη από τον υπαλληλικό κώδικα ένσταση,
- προσφεύγει ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά τελεσίδικων αποφάσεων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, και
- εξετάζει καταγγελίες ή αναφορές που υποβάλλονται στο Γραφείο του, τις οποίες διερευνά κατά την κρίση του.

Στον Γ.Ε.Δ.Δ. έχει επίσης ανατεθεί:

- η υποβολή νομοθετικών και οργανωτικών προτάσεων για την πάταξη της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης στην ελληνική δημόσια διοίκηση,
- η εποπτεία της δράσης και η αξιολόγηση του έργου των Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου,
- ο έλεγχος των ετήσιων δηλώσεων οικονομικής κατάστασης (πόθεν έσχες) όλων των μελών των Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου,
- η σύγκληση και η προεδρία του Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου,
- η εξέταση προσφυγών κατά αποφάσεων φορέων του δημόσιου τομέα με τις οποίες απορρίπτονται, στο σύνολό τους ή εν μέρει, αιτήσεις χορήγησης εγγράφων για περαιτέρω χρήση, και
- ο έλεγχος της προσβασιμότητας Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες σε δημόσιες υπηρεσίες.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ο Γ.Ε.Δ.Δ. έχει τη δυνατότητα να:

- αίρει το τραπεζικό, φορολογικό και χρηματιστηριακό απόρρητο των ελεγχόμενων προσώπων,
- ζητεί τον διορισμό εμπειρογνομόνων, δημοσίων υπαλλήλων ή λειτουργών ή και ιδιωτών, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο,
- συγκροτεί μικτά κλιμάκια ελέγχου αποτελούμενα από επιθεωρητές–ελεγκτές δύο ή περισσότερων σωμάτων ή υπηρεσιών επιθεώρησης και ελέγχου ή από άλλους δημόσιους λειτουργούς,
- ζητεί από τους ελεγχόμενους φορείς να ασκούν τα προβλεπόμενα από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δικαιώματα του πολιτικώς ενάγοντος

(παράσταση πολιτικής αγωγής) για την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που μπορεί να τους έχει προκαλέσει, με αξιόποινες πράξεις του, οποιοσδήποτε υπάλληλος, λειτουργός ή όργανό τους, και

- ζητεί από το Δημόσιο ή τους λοιπούς εποπτευόμενους δημόσιους φορείς να παρίστανται ως πολιτικώς ενάγοντες κατά την ακροαματική διαδικασία προς υποστήριξη της κατηγορίας σε περιπτώσεις παράβασης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας είτε από υπαλλήλους ή όργανα του δημοσίου είτε από ιδιώτες φυσικά ή νομικά πρόσωπα (άρθρο 14 νόμος 3801/2009).⁶⁷

4.6.4 Αυτοτελής Υπηρεσία Ελέγχου Ο.Τ.Α. και Ελεγκτής Νομιμότητας

Στο άρθρο 215 του νόμου 3852/2010, γνωστό ως σχέδιο Καλλικράτης προβλέπεται η σύσταση στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α., η οποία εντάσσεται στην οργανωτική δομή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης υπαγόμενη απευθείας στον Γενικό Γραμματέα

Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. είναι αρμόδια για τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. και για τον πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών κατά το άρθρο 102 παράγραφος 4 του Συντάγματος. Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. μπορεί να εκδίδει οδηγίες αυτεπαγγέλτως με σκοπό τη διασφάλιση της νομιμότητας στη δράση τους.

Στο άρθρο 2016 του ίδιου νόμου προβλέπεται η σύσταση θέσης προϊσταμένου της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Ελέγχου Ο.Τ.Α. με τίτλο «Ελεγκτής Νομιμότητας» επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης, με πενταετή θητεία. Η διάρθρωση της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Ελέγχου Ο.Τ.Α. διαρθρώνεται ως εξής:

- Ελεγκτής Νομιμότητας.
- Διεύθυνση Εποπτείας Ο.Τ.Α.
- Τμήμα Γενικών και Οικονομικών Υποθέσεων.
- Τμήμα Τεχνικών Υποθέσεων.

Οι αποφάσεις των Ο.Τ.Α. αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α., εφόσον αφορούν:

---

⁶⁷ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2016). *Ετήσια Έκθεση 2015*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

- ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου,
- την ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, γ) την αγορά και εκποίηση ακινήτων,
- την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων,
- την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων,
- τη σύναψη κάθε μορφής συμβάσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και εκείνες που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας,
- τη σύναψη δανείων,
- τη διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος όταν τούτο προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, και
- τις διαδικασίες κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών ο Ελεγκτής Νομιμότητας υποχρεούται να εκδόσει ειδική πράξη για τις ανωτέρω αποφάσεις των Ο.Τ.Α.

Στα πλαίσια του αυτεπάγγελτου ελέγχου στον οποίο μπορεί να προβεί ο Ελεγκτής Νομιμότητας, δύναται να ακυρώσει οποιαδήποτε απόφαση των Ο.Τ.Α., των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών και των κοινωφελών επιχειρήσεων, των Δ.Ε.Υ.Α. και των μο-νομετοχικών ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α., καθώς και των συνδέσμων για λόγους νομιμότητας, μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών αφότου η απόφαση έχει δημοσιευθεί ή εκδοθεί.

Οι ελεγχόμενοι φορείς υποχρεούνται να παρέχουν κάθε στοιχείο που ζητείται από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. με σκοπό την άσκηση του ελέγχου νομιμότητας

4.6.5 Λοιπά Ελεγκτικά Όργανα

Εκτός των προαναφερθέντων, υπάρχει και ένας σημαντικός αριθμός λοιπών ελεγκτικών οργάνων και φορέων στην ελληνική επικράτεια, εκ των οποίων τα σημαντικότερα είναι:

- το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών του Υ.Μ.Ε. (Σ.Ε.Ε.Υ.Μ.Ε.), στου οποίου την αρμοδιότητα εμπίπτει η διενέργεια τακτικών και έκτακτων ελέγχων,

επιθεωρήσεων, ερευνών στις υπηρεσίες του Υπουργείου Μεταφορών, στις Υπηρεσίες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων που παρέχουν υπηρεσίες ευθύνης του Υπουργείου,

- το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας & Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Υ.Π.), του οποίου αποστολή είναι η ανάπτυξη και λειτουργία κεντρικού και περιφερειακού μηχανισμού για τη διενέργεια συστηματικών επιθεωρήσεων, ελέγχων και ερευνών σε όλες τις υπηρεσίες και τους φορείς που υπάγονται στην αρμοδιότητα ή στην εποπτεία του Υπουργείου Υγείας, καθώς και στις υπηρεσίες υγείας των ασφαλιστικών φορέων,
- το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.Ε.Π.Ε.), το οποίο έχει ως έργο την επίβλεψη και τον έλεγχο εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, την έρευνα, την ανακάλυψη και την δίωξη των περιπτώσεων παράβασης της εργατικής νομοθεσίας και παράνομης απασχόλησης, καθώς και την έρευνα για την ασφαλιστική κάλυψη των εργαζομένων, και
- το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (Σ.Ε.Δ.Ε.), το οποίο επιθεωρεί τα έργα όλων των φορέων του δημόσιου τομέα και την έγκαιρη πληροφόρηση των οργάνων που είναι αρμόδια για τη λήψη μέτρων,

4.7 Εσωτερικός Έλεγχος στους Ο.Τ.Α. και Καταπολέμηση Διαφθοράς

Κατά το έτος 2015, το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. διενήργησε 468 επιθεωρήσεις και ελέγχους, 27 ελέγχους περιουσιακής κατάστασης υπαλλήλων και 25 προκαταρκτικές εξετάσεις, σε όλους τους τομείς της Δημόσιας Διοίκησης.

Πίνακας 4. 1
Το έργο του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, 2015

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΙ	468
ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ	27
ΣΥΝΟΛΟ	495
ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ	25
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	520

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου, 2015

Στις ως άνω 468 εκθέσεις επιθεώρησης-ελέγχου του έτους 2015 συμπεριλαμβάνονται 6 περιπτώσεις για τις οποίες δεν έγινε διεξοδικός έλεγχος. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κατανομή των υπολοίπων 462 υποθέσεων που εξετάστηκαν ανά θεματικό αντικείμενο και φορέα.⁶⁸

Πίνακας 4. 2
Θεματική κατανομή ελέγχων του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., 2015

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ			ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ		Σύνολο	%
	Υπουργεία	Αποκεντρωμένες Διοικήσεις	Ν.Π.Δ.Δ	Περιφέρειες	Λήμμοι και Επιχειρήσεις τους		
Δόμηση, Χωροταξία	1		1	1	43	46	10,00
Φυσικό Περιβάλλον	2	14		4	3	23	5,00
Πολιτιστικό Περιβάλλον			1			1	0,22
Έργα, Προμήθειες, Συμβάσεις	4	1	4	3	24	36	7,83
Άδειες Επιχειρήσεων, Άσκησης Επαγγελμάτων				8	30	38	8,26
Υγεία, Πρόνοια			10	2	7	19	4,13
Ασφάλιση, Απασχόληση	3		12		7	22	4,78
Εκπαίδευση, Κατάρτιση	31		17			48	10,43
Μεταφορές, Επικοινωνίες			4			4	0,87
Αναπτυξιακά και λοιπά Προγράμματα	2		1	2	2	7	1,52
Δημόσια Περιουσία- Έσοδα	1		3	1	10	15	3,26
Οργάνωση, Λειτουργία Υπηρεσιών	51	5	38	10	41	145	31,52
Λοιπά θέματα ΟΤΑ Α' βαθμού					42	42	9,13
Πειθαρχικές υποθέσεις	2		5		7	14	3,04
ΣΥΝΟΛΟ	97	20	96	31	216	460	100,00
%	21,09	4,35	20,87	6,74	46,96	100	

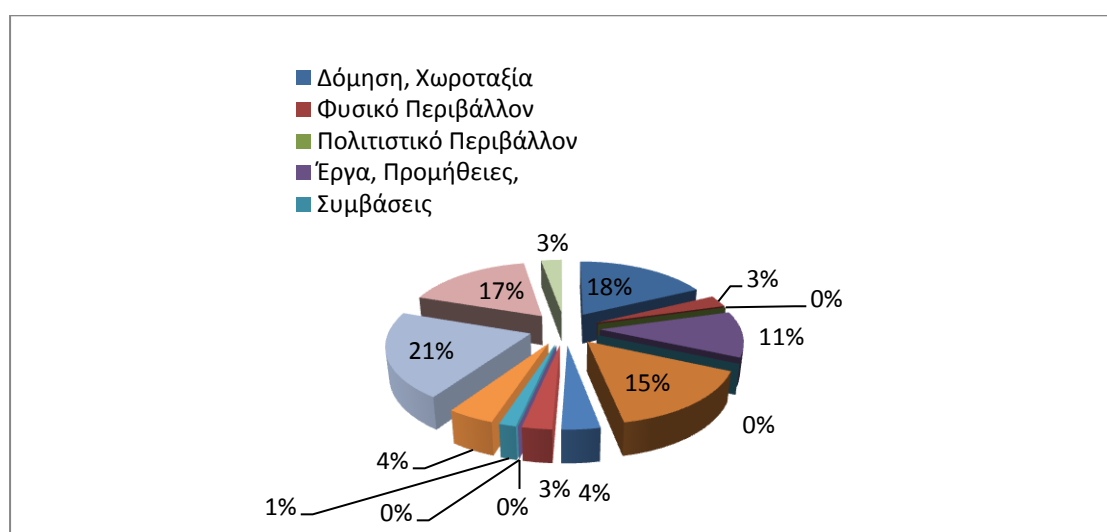
Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου, 2015

⁶⁸ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2016). *Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου 2015*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι πλέον του 46% των ελέγχων διενεργήθηκε σε Ο.Τ.Α. Α' βαθμού και Επιχειρήσεις τους, για θέματα που αφορούσαν κυρίως σε υποθέσεις Δόμησης και Χωροταξίας, στη διαδικασία χορήγησης αδειών ιδίως σε Καταστήματα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος και σε υποθέσεις ανάθεσης έργων, προμηθειών και σύναψης συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Το σύνολο ελέγχων σε Ο.Τ.Α. α και β βαθμού ξεπερνά το 53% των συνολικών ελέγχων και κατανέμεται ανά θεματικό αντικείμενο όπως παρακάτω:

Διάγραμμα 4. 1
Θεματική κατανομή ελέγχων του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., 2015

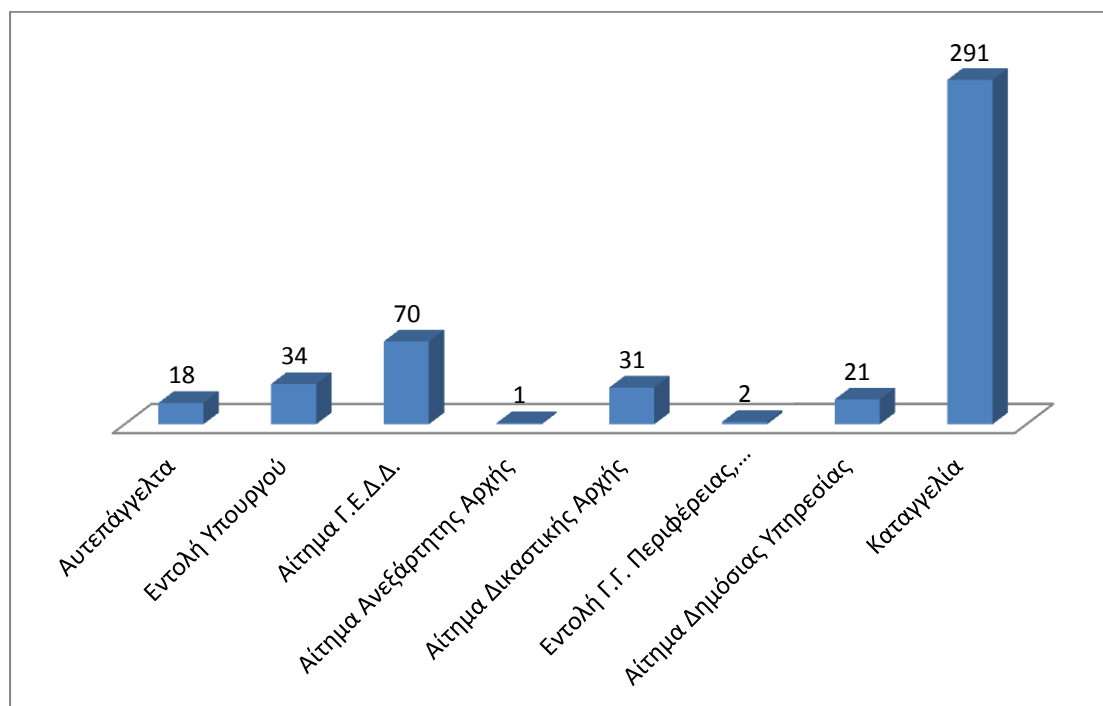

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου, 2015
Σημαντικό ποσοστό των λοιπών ελέγχων αφορούσε στην οργάνωση και λειτουργία δημοσίων υπηρεσιών, στην δόμηση και χωροταξία, σε άλλα θέματα Ο.Τ.Α.

Κατά το έτος 2015 πλέον του 62% των διενεργηθέντων ελέγχων είχαν ως έναυσμα καταγγελίες (επώνυμες ή ανώνυμες) που περιήλθαν στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. Αυξημένο, για τρίτη συνεχή χρονιά, ήταν το ποσοστό ελέγχων που διενεργήθηκαν το 2015 κατόπιν εντολών Υπουργών και αιτημάτων Εισαγγελικών Αρχών.⁶⁹

⁶⁹ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2016). *Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου 2015*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

Διάγραμμα 4. 2
Έναυσμα ελέγχων του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., 2015

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου, 2015

Οι καταγγελίες αποτελούν σημαντική πηγή πληροφόρησης για περιπτώσεις διαφθοράς, απάτης, παραβίασης της αρχής της νομιμότητας και κακοδιοίκησης. Προς τούτο, οι καταγγελίες αξιολογούνται ως προς τις ενδείξεις βασιμότητας και τη βαρύτητά τους και, αναλόγως, αξιοποιούνται στο πλαίσιο της κατάρτισης του ετήσιου προγράμματος δράσης του Σώματος. Κατά το έτος 2015 στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. υποβλήθηκαν 1.855 καταγγελίες (ταχυδρομικά, ηλεκτρονικά, με τηλεομοιοτυπία, επώνυμες και ανώνυμες).

Από τις 462 εκθέσεις επιθεώρησης-ελέγχου σε 84 (18,18%) από αυτές, αναζητήθηκαν ευθύνες υπαλλήλων/οργάνων της Διοίκησης για πειθαρχικά παραπτώματα ή/και ανέκυψαν ενδείξεις για ποινικές ευθύνες οπότε οι σχετικές εκθέσεις γνωστοποιήθηκαν στον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών για την ποινική αξιολόγηση των σχετικών πράξεων και παραλείψεων. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται ο αριθμός των εκθέσεων που περιλαμβάνουν προτάσεις αναζήτησης πειθαρχικών ή/και ποινικών ευθυνών ανά θεματικό αντικείμενο.

Πίνακας 4. 3
Θεματική κατανομή υποθέσεων για αναζήτηση ευθυνών από το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., 2015

α/α	Θεματικό αντικείμενο	Αριθμός εκθέσεων	Αριθμός εκθέσεων με αναζήτηση ευθυνών	Δείκτης παραβατικότητας
1	Δόμηση, Χωροταξία	46	6	13,04
2	Φυσικό Περιβάλλον	23	13	56,52
3	Πολιτιστικό Περιβάλλον	1	0	0,00
4	Έργα, Προμήθειες	36	6	16,67
5	Άδειες Επιχειρήσεων, Άσκησης Επαγγελματιών	38	7	18,42
6	Υγεία, Πρόνοια	19	0	0,00
7	Ασφάλιση, Απασχόληση	22	2	9,09
8	Εκπαίδευση, Κατάρτιση	48	4	8,33
9	Μεταφορές, Επικοινωνίες	4	2	50,00
10	Αναπτυξιακά και λοιπά Προγράμματα	7	1	14,29
11	Δημόσια Περιουσία-Εσοδα	15	6	40,00
12	Οργάνωση, Λειτουργία Υπηρεσιών	146	35	23,97
13	Λοιπά θέματα ΟΤΑ Α' βαθμού	42	1	2,38
14	Πειθαρχικές υποθέσεις	15	1	6,67
	Σύνολο	462	84	Γενικός Δείκτης 18,18

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου, 2015

Εκ των ανωτέρω εκθέσεων, 247 εκθέσεις αφορούν τους Ο.Τ.Α. και ο αριθμός των εκθέσεων με πρόταση για αναζήτηση ευθυνών ανέρχεται σε 41 περιπτώσεις με το δείκτη παραβατικότητας να διαμορφώνεται στο 16,60.

Αναφορικά με την αρμοδιότητα του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. για τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης ενδεικτικά αναφέρουμε ότι κατά το έτος 2015 ολοκληρώθηκαν 27 έλεγχοι περιουσιακής κατάστασης, ενώ σε εξέλιξη βρίσκονταν άλλοι 95, εκ των οποίων οι 62 αφορούσαν σε υπαλλήλους, οι οποίοι από το έτος 2009 και εντεύθεν έστειλαν στο εξωτερικό εμβάσματα αθροιστικά άνω των 100.000 ευρώ. Σε επτά (7) περιπτώσεις, μετά από άρση του φορολογικού, τραπεζικού και χρηματιστηριακού απορρήτου, διαπιστώθηκε ότι οι ελεγχόμενοι είχαν αποκτήσει περιουσιακά στοιχεία, τα οποία δεν δικαιολογούνταν από νόμιμα και εμφανή εισοδήματα, λόγο για τον οποίο ζητήθηκε η πειθαρχική δίωξη τους και η σχετική έκθεση διαβιβάστηκε στον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών. Επιπλέον, για τέσσερις (4)

δημοσίους λειτουργούς διαπιστώθηκε η παράλληλη άσκηση ασυμβίβαστης με τη θέση τους επιχειρηματικής δραστηριότητας και για ένα (1) δημόσιο υπάλληλο η συμμετοχή στη διοίκηση εταιρείας χωρίς άδεια από την Υπηρεσία του και ενώ η δραστηριότητα της εταιρείας αυτής έχει άμεση σχέση με το αντικείμενο αρμοδιότητας της οργανικής μονάδας στην οποία υπηρετεί και κατέχει θέση ευθύνης.⁷⁰

Για το έτος 2015 ο Γ.Ε.Δ.Δ. προχώρησε στον έλεγχο 1388 υποθέσεων μετά από τη μελέτη ενός μεγάλου όγκου καταγγελιών, επώνυμων και ανώνυμων καθώς και πληροφοριακών σημειωμάτων που τέθηκαν υπόψη του⁷¹.

Πίνακας 4. 4
Θεματική κατανομή υποθέσεων Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, 2015

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	2011	2012	2013	2014	2015
ΑΔΕΙΕΣ ΚΑΤΑΣΤ. ΥΓΕΙΟΝ. ΕΝΔΙΑΦ.	29,00	34,00	31,00	54,00	37,00
ΑΛΛΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	112,00	140,00	321,00	282,00	196,00
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	83,00	30,00	36,00	21,00	18,00
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ	24,00	35,00	76,00	75,00	38,00
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ	27,00	2,00	10,00	27,00	18,00
ΛΟΠΙΕΣ ΑΔΕΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	25,00	19,00	28,00	29,00	22,00
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	25,00	25,00	36,00	42,00	31,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ-ΕΛΕΓΧΟΙ	609,00	390,00	576,00	427,00	504,00
ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ	67,00	85,00	90,00	213,00	146,00
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	47,00	48,00	49,00	49,00	49,00
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ	122,00	147,00	129,00	153,00	103,00
ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	27,00	13,00	24,00	29,00	38,00
ΥΓΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ / ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ	163,00	104,00	122,00	163,00	179,00
ΥΓΙΕΙΝΗ - ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	4,00	1,00	3,00	6,00	9,00
Σύνολο Υποθέσεων	1.364,00	1.073,00	1.531,00	1.570,00	1.388,00

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση, 2015

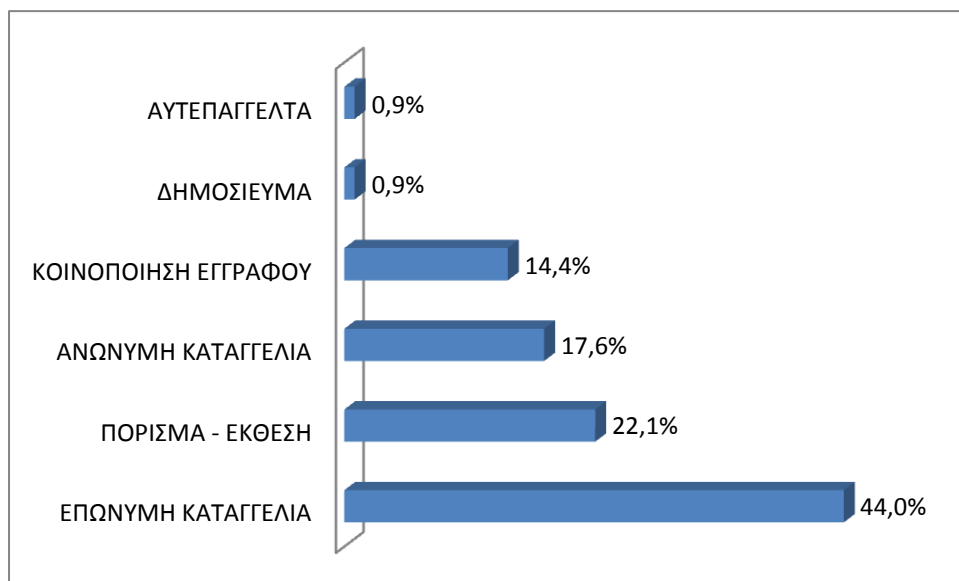
Οι επώνυμες καταγγελίες αποτέλεσαν για μία ακόμη χρονιά τη βασική δεξαμενή προέλευσης των υποθέσεων (ποσοστό 44 %), ενώ παρατηρείται σημαντική μείωση των ανωνύμων καταγγελιών που κρίθηκε σκόπιμο να διερευνηθούν.

Αντίστοιχα περιορίστηκε και ο αριθμός των περιπτώσεων στις οποίες ο Γ.Ε.Δ.Δ. κινητοποιήθηκε αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν κάποιου δημοσιεύματος (13 υποθέσεις).

⁷⁰ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2016). *Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου 2015*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

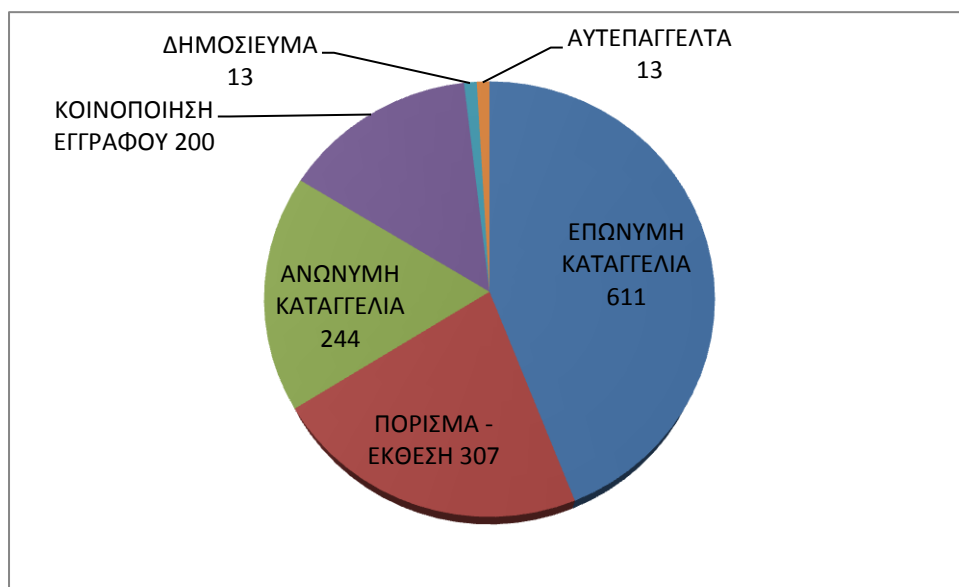
⁷¹ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2016). *Ετήσια Έκθεση 2015*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

Διάγραμμα 4.3
Έναυσμα ελέγχων Γ.Ε.Δ.Δ., 2015

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση, 2015

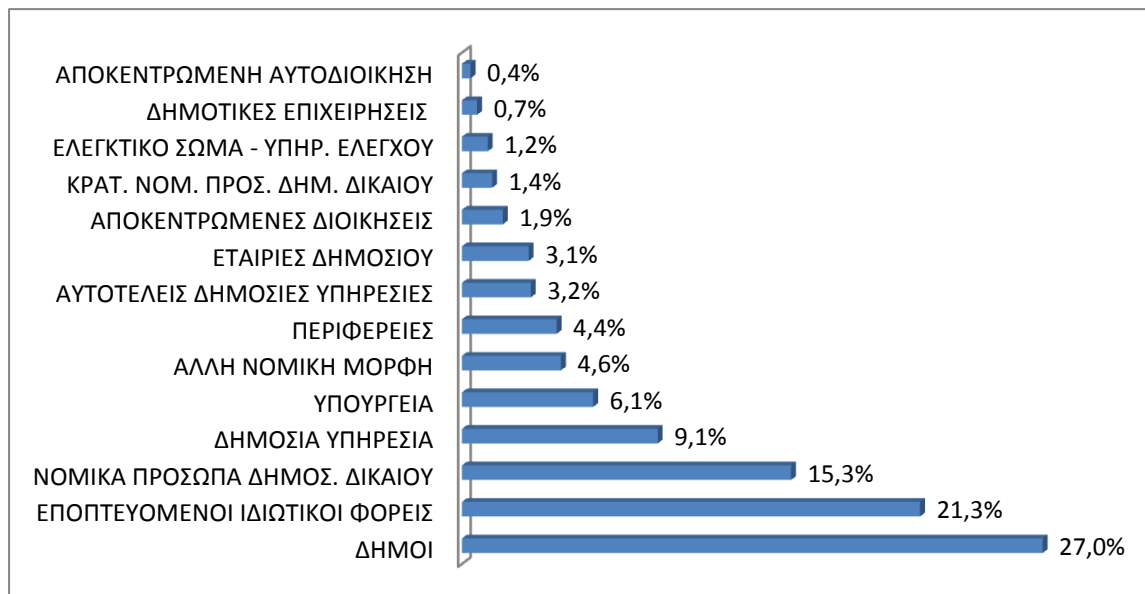
Διάγραμμα 4.4
Έναυσμα ελέγχων Γ.Ε.Δ.Δ., 2015

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση, 2015

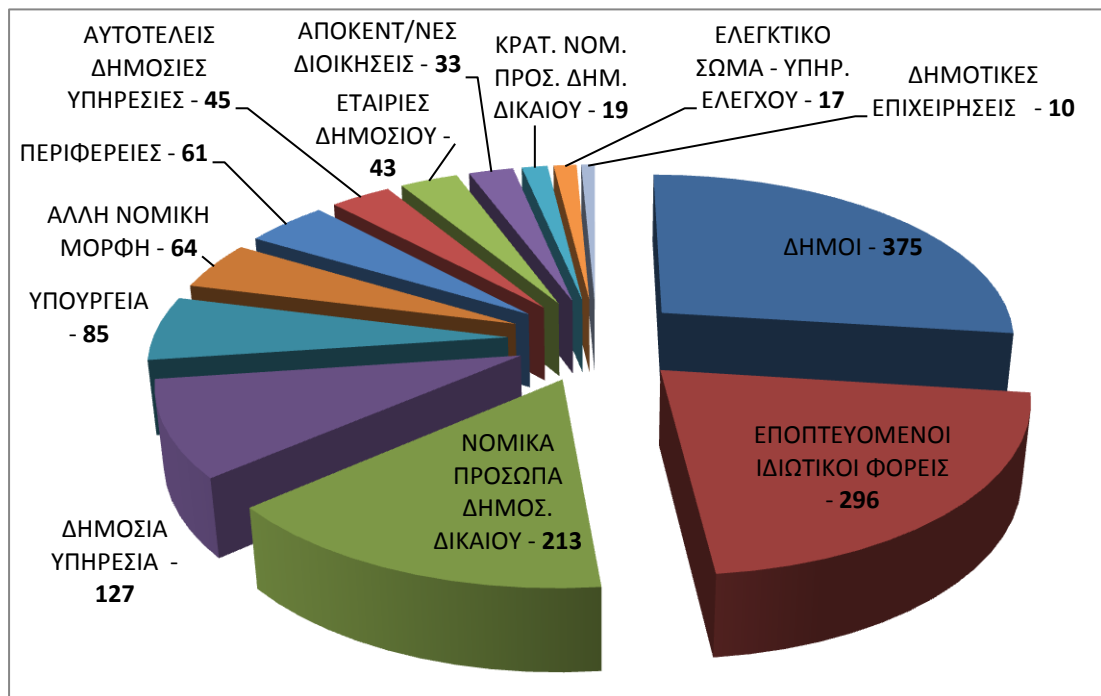
Σε ό,τι αφορά στη θεματική κατανομή των διερευνηθεισών υποθέσεων, δεν διαπιστώνεται σημαντική διαφοροποίηση με άλλες χρονιές με τις υποθέσεις οικονομικής διαχείρισης να αποτελούν και πάλι τη βασική κατηγορία

Διάγραμμα 4. 5
Θεματική κατανομή υποθέσεων που διερευνήθηκαν από τον Γ.Ε.Δ.Δ., 2015

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση, 2015

Διάγραμμα 4. 6
Θεματική κατανομή υποθέσεων που διερευνήθηκαν από τον Γ.Ε.Δ.Δ., 2015

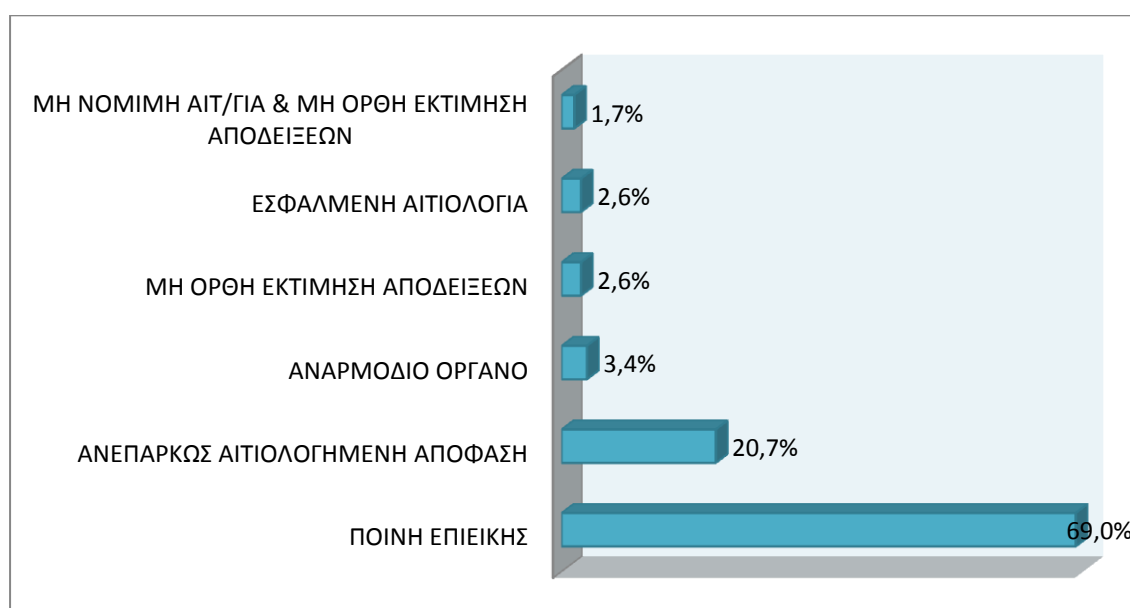
Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση, 2015

Οι Δήμοι απασχόλησαν λιγότερο τον Γ.Ε.Δ.Δ. το 2015 ενώ αυξήθηκε το ποσοστό των υποθέσεων που αφορούσαν σε ελέγχους εποπτευόμενων ιδιωτικών φορέων (296

υποθέσεις) γεγονός που πιθανώς οφείλεται στην αυξανόμενη τάση της νομοθεσίας για ανάθεση άσκησης δημόσιας εξουσίας σε ιδιωτικούς φορείς και στην παρεπόμενη ανάγκη επαρκούς εποπτείας των τελευταίων από τις εντεταλμένες προς τούτο δημόσιες υπηρεσίες.

Κατά το 2015 κοινοποιήθηκαν στο Γραφείο του Γ.Ε.Δ.Δ. **1718** πειθαρχικές αποφάσεις. Ο Γ.Ε.Δ.Δ. υπέβαλε ένσταση σε **116** περιπτώσεις αντίστοιχα προκειμένου να κριθούν εκ νέου οι αντίστοιχες υποθέσεις από το ανώτερο πειθαρχικό όργανο.⁷²

Διάγραμμα 4. 7
Αιτίες υποβολής ενστάσεων από τον Γ.Ε.Δ.Δ., 2015

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση, 2015

Από την ετήσια έκθεση του οικονομικού έτους 2012 την οποία εξέδωσε το Ελεγκτικό Συνέδριο⁷³ προκύπτει ότι Σε βάρος του προϋπολογισμού του Κράτους (τακτικού προϋπολογισμού και προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων), των Ν.Π.Δ.Δ., των Ειδικών Λογαριασμών και των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού (προληπτικός έλεγχος στις δαπάνες των Ο.Τ.Α. Β' βαθμού δεν ασκήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 282 παρ. 17 του νόμου 3852/2010), οικονομικού έτους 2012, εκδόθηκαν και υποβλήθηκαν συνολικά για θεώρηση στις αρμόδιες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου **453.488** χρηματικά εντάλματα συνολικού ποσού άνω των **182.320.025.392,77** ευρώ. Από τα

⁷² Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2016). *Ετήσια Έκθεση 2015*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

⁷³ Ελεγκτικό Συνέδριο (2014). *Ετήσια Έκθεση Οικονομικού Έτους 2012*. Αθήνα: Ελεγκτικό Συνέδριο.

εντάλματα αυτά **11.006**, συνολικού ποσού **296.976.988,52** ευρώ, επεστράφησαν αθεώρητα στις Υπηρεσίες που τα εξέδωσαν, διότι διαπιστώθηκαν ελλείψεις νομίμων δικαιολογητικών, δημοσιολογιστικές παραβάσεις, λανθασμένες εκκαθαρίσεις, διπλές πληρωμές, μη παρακράτηση των νομίμων κρατήσεων, φορολογικές παραβάσεις κ.λπ.. Από τα ανωτέρω **11.006** επιστραφέντα στις Υπηρεσίες χρηματικά εντάλματα, άλλα επανυποβλήθηκαν στις οικείες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου μετά την επισύναψη των νομίμων δικαιολογητικών και θεωρήθηκαν, άλλα επανυποβλήθηκαν με μειωμένο το αρχικό εντελλόμενο ποσό κατά τις υποδείξεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και θεωρήθηκαν, άλλα δεν επανυποβλήθηκαν για θεώρηση και ακυρώθηκαν από τις ίδιες τις ελεγχόμενες Υπηρεσίες και, τέλος, **1.573** από αυτά, συνολικού ποσού **108.857.720,19** ευρώ, μετά την επανυποβολή τους στις Υπηρεσίες Επιτρόπων, υπεβλήθησαν από αυτές στα αρμόδια Τμήματα ή Κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τα οποία άλλα έκριναν θεωρητέα και άλλα μη θεωρητέα. Αποτέλεσμα της προαναφερόμενης διαδικασίας ήταν η αποτροπή πραγματοποίησης μη νόμιμων δαπανών συνολικού ποσού **174.973.738,10** ευρώ. Επίσης, **279** χρηματικά εντάλματα, συνολικού ποσού **5.441.029,88** ευρώ, εκκρεμούσαν στην κρίση των αρμοδίων Τμημάτων ή Κλιμακίων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αναφορικά με τη θεώρησή τους ή μη, κατά τη λήξη του οικονομικού έτους 2012.

Συνεπώς, με τον προληπτικό έλεγχο επί των δαπανών του Κράτους, των Ν.Π.Δ.Δ., των Ειδικών Λογαριασμών και των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού ματαιώθηκαν άμεσα κατά το οικονομικό έτος 2012 μη νόμιμες πληρωμές συνολικού ποσού **174.973.738,10 ευρώ**. Σημειώνεται ότι πολλές από τις μη νόμιμες αυτές δαπάνες είναι πάγιου χαρακτήρα (μισθοί, επιδόματα, πρόσθετες αμοιβές κ.λπ.), δηλαδή δαπάνες επαναλαμβανόμενες σε τακτά συνήθως χρονικά διαστήματα και μεταφερόμενες και στα επόμενα οικονομικά έτη. Ως εκ τούτου το πραγματικό ύψος των μη νόμιμων δαπανών σε ετήσια βάση είναι πολύ μεγαλύτερο. Στις προαναφερόμενες δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες που χαρακτηρίζονται σταθερές και διαρκείς ή περιοδικού χαρακτήρα, οι οποίες πληρώνονται από τις Δ.Ο.Υ. ή από το Διατραπεζικό Σύστημα με άλλους τίτλους πληρωμής (καταστάσεις ή πίνακες) που καθορίζονται με νόμο ή ειδική απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (άρθρο 28 παρ. 3 του νόμου 2362/1995) και ελέγχονται κατασταλτικά από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Τα προαναφερόμενα αποτελέσματα επί του προληπτικού ελέγχου των δαπανών του Κράτους, των Ν.Π.Δ.Δ., των Ειδικών Λογαριασμών και των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού οικονομικού έτους 2012, σε σύγκριση και με τα αποτελέσματα ελέγχου του προηγούμενου οικονομικού έτους 2011, εμφανίζονται αναλυτικά στους πίνακες που ακολουθούν.⁷⁴

Πίνακας 4. 5
Κατανομή προληπτικών ελέγχων Ελεγκτικού Συνεδρίου, 2015

Κατηγορία χρηματικής διαχείρισης	Αριθμός ελεγχθέντων χρηματικών ενταλμάτων / Ποσό		Διαπιστώσεις / Ενέργειες ελέγχου κατά το οικονομικό έτος 2012	
	Αριθμός χρηματικών ενταλμάτων	Συνολικό ποσό	Αριθμός χρηματικών ενταλμάτων που επιστράφησαν αθεώρητα	Συνολικό ποσό
Δαπάνες Τακτικού προϋπ/σμού και προϋπ/σμού Δημοσίων Επενδύσεων	140.480	167.487.747.485,87	810	135.676.665,99
Δαπάνες Ν.Π.Δ.Δ.	171.133	12.139.138.755,41	2.984	88.600.712,88
Ειδικών Λογαριασμών	2.581	61.630.027,05	47	1.293.260,94
Δαπάνες Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού	139.294	2.631.509.124,44	7.165	71.406.348,71
ΣΥΝΟΛΟ	453.488	182.320.025.392,77	11.006	296.976.988,52

Πηγή: Ελεγκτικό Συνέδριο, Ετήσια Έκθεση Οικονομικού Έτους, 2012

Πίνακας 4. 6
Συγκριτικά προληπτικών ελέγχων Ελεγκτικού Συνεδρίου, 2011 – 2012

Προϋπολογισμός	Οικονομικό έτος 2011	Οικονομικό έτος 2012
Δημοσίου (Τακτικός και Δημοσίων Επενδύσεων)	10.548.915	91.659.164,00
Ν.Π.Δ.Δ.	80.576.429	51.346.057,73
Ειδικών Λογαριασμών	1.000	154.441,38
Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού	43.478.907	31.814.074,99
ΣΥΝΟΛΟ	134.605.251	174.973.738,10

Πηγή: Ελεγκτικό Συνέδριο, Ετήσια Έκθεση Οικονομικού Έτους, 2012

Κατά το οικονομικό έτος 2012 ελέγχθηκαν δικαιολογητικά απόδοσης λογαριασμού **6.719** Χ.Ε.Π. του Δημοσίου, συνολικού ποσού **1.189.400.921,23** ευρώ, εκ των οποίων **2.801** Χ.Ε.Π. των Ο.Τ.Α., συνολικού ποσού **319.791.711,56** ευρώ. Εκδόθηκαν πράξεις επιστροφής δικαιολογητικών μεταξύ άλλων για **έντεκα (11)** Χ.Ε.Π. των

⁷⁴ Ελεγκτικό Συνέδριο (2014). *Ετήσια Έκθεση Οικονομικού Έτους 2012*. Αθήνα: Ελεγκτικό Συνέδριο.

Ο.Τ.Α., συνολικού ποσού **1.803.425,24** ευρώ. Για τις ελλείψεις ή παρανομίες που διαπιστώθηκαν κατά τον ανωτέρω έλεγχο εκδόθηκαν συνολικά **δεκαοκτώ (18)** καταλογιστικές πράξεις, συνολικού ποσού **311.513,20** ευρώ.

Κατά το οικονομικό έτος 2012 ελέγχθηκαν κατασταλτικώς **23.399** απολογισμοί Ν.Π.Δ.Δ., Ειδικών Λογαριασμών, Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού και των εξαρτώμενων από αυτούς Ν.Π.Δ.Δ.. Για τις ελλείψεις ή παρανομίες που διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο έγιναν οι νόμιμες ενέργειες προκειμένου να εισπραχθούν τα μη νομίμως καταβληθέντα ποσά.

Πίνακας 4. 7
Κατανομή ελέγχων Χ.Ε.Π., 2012

Κατηγορία	Εκδοθέντα Χ.Ε.Π.	Εκδοθέντα Φ.Μ.Ε.	Ποσό	Εκτελ/ντα Χ.Ε.Π.	Ποσό	Εκκρεμη Φ.Μ.Ε.	Ποσό	Εισηγήσεις για καταλογοισμό		Καταλ/κές πράξεις	
								ΑΡΙΘ.	ΠΟΣΟ	ΑΡΙΘ.	ΠΟΣΟ
Ν.Π.Δ.Δ.	696	45	235.568,32	45	235.568,32						
Ειδικοί Λογ/μοί	13										
Ο.Τ.Α. Α' & Β' βαθμού - Εξαρτ/να Ν.Π.Δ.Δ.	22.690	95	43.135.741,00	22	2.607.546,79	67	40.479.222,18			6	48.972,03
ΣΥΝΟΛΟ	23.399	140	43.371.309,32	67	2.843.115,11	67	40.479.222,18			6	48.972,03

Πηγή: Ελεγκτικό Συνέδριο, Ετήσια Έκθεση Οικονομικού Έτους, 2012

Κατά το οικονομικό έτος 2012 ασκήθηκε ειδικός κατασταλτικός έλεγχος (κατά προτεραιότητα), σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 4 του νόμου 2307/1995, σε εκατό **(100)** χρηματικά εντάλματα συνολικού ποσού **499.861,94** ευρώ, τα οποία εξοφλήθηκαν με ευθύνη των Δημάρχων των Δήμων ή Προέδρων Κοινοτήτων. Για τις ελλείψεις ή παρανομίες που διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο των χρηματικών αυτών ενταλμάτων έγιναν οι νόμιμες ενέργειες προκειμένου να εισπραχθούν τα μη νομίμως καταβληθέντα ποσά.

Πίνακας 4. 8
Αποτελέσματα ελέγχων Χ.Ε.Π. των Ο.Τ.Α., 2012

Αριθμ. Χρημ. Ενταλμάτων	Ποσό	Αριθμ. Εκδοθέντων Φ.Μ.Ε.	Ποσό	Αριθμ. Εκτελεσθέντων Φ.Μ.Ε.	Ποσό	Αριθμ. Εκκρεμών Φ.Μ.Ε.	Ποσό	Εισηγήσεις για καταλογοισμό		Καταλογιστικές πράξεις	
		ΑΡΙΘ.		ΠΟΣΟ		ΑΡΙΘ.		ΠΟΣΟ			
100	499.861,94	29	269.296,08	5	7.284,02	23	250.281,98			1	11.730,08

Πηγή: Ελεγκτικό Συνέδριο, Ετήσια Έκθεση Οικονομικού Έτους, 2012

Κατά το οικονομικό έτος 2012 ελέγχθηκαν τα έσοδα εβδομήντα πέντε (75) Δήμων της χώρας, καθώς και νομικών τους προσώπων. Από τον έλεγχο αυτό διαπιστώθηκαν τα εξής: Τα συνολικά βεβαιωθέντα μέχρι 31.12.2012 έσοδα ανήλθαν στο ποσό του **1.010.120.199,80** ευρώ, εκ των οποίων παρέμεναν ανείσπρακτα για περίοδο που υπερβαίνει το ένα (1) έτος από την ημερομηνία πρώτης καταχώρισής τους στους βεβαιωτικούς καταλόγους **231.421.162,18** ευρώ, δηλαδή ποσοστό **22,91%** επί των συνολικά βεβαιωθέντων εσόδων.

Αναφορικά με την αρμοδιότητα για τον προσυμβατικό έλεγχο των συμβάσεων που καταρτίζουν οι Ο.Τ.Α., η δραστηριότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου για το οικονομικό έτος 2012 συνοψίζεται στον παρακάτω πίνακα⁷⁵

Πίνακας 4. 9
Αποτελέσματα προσυμβατικού ελέγχου, 2012

Κατηγορία	Αριθμός Σχεδίων Συμβάσεων που ελέγχθηκαν	Αριθμός Σχεδίων Συμβάσεων για τις οποίες ο έλεγχος απέβη αρνητικός	Αριθμός Αιτήσεων Ανάκλησης ενόπιον του VI Τμήματος που έγιναν δεκτές	Αριθμός Αιτήσεων Αναθεώρησης ενόπιον του Μείζονος Τμήματος — Επταμελούς Σύνοψης που έγιναν δεκτές
Συμβάσεις Δημοσίων Έργων Κλιμάκιο Ε'	583	65	36	8
Συμβάσεις Προμηθειών Κλιμάκιο ΣΤ'	205	78	20	6
Συμβάσεις Παροχής Υπηρεσιών Κλιμάκιο Ζ'	503	131	39	6
Συμβάσεις Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού και των νομικών τους προσώπων Υπηρεσίες Επιτρόπων	1.194	89	9	2
ΣΥΝΟΛΟ	2.485	363	104	22

Πηγή: Ελεγκτικό Συνέδριο, Ετήσια Έκθεση Οικονομικού Έτους, 2012

⁷⁵ Ελεγκτικό Συνέδριο (2014). *Ετήσια Έκθεση Οικονομικού Έτους 2012*. Αθήνα: Ελεγκτικό Συνέδριο.

4.8 Ανακεφαλαίωση

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάστηκαν η αποστολή των Ο.Τ.Α., το θεσμικό πλαίσιο του εσωτερικού ελέγχου όπως αυτό έχει θεσπιστεί τα τελευταία χρόνια, ο σκοπός και το πεδίο εφαρμογής του ελέγχου που οι διάφοροι φορείς διενεργούν στους Ο.Τ.Α., η διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου, τα ελεγκτικά σώματα καθώς και η αποτελεσματικότητά του όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς στους Ο.Τ.Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο ορθής λειτουργίας και διοίκησης ενός οργανισμού. Η διαδικασία αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία όταν αυξάνεται η αστάθεια του πολιτικού, κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται ο οργανισμός, πολλώ δε εν μέσω οικονομικής ύφεσης, συνθήκες οι οποίες επικρατούν στην Ελλάδα σήμερα. Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει ο οργανισμός αυξάνονται και η διαχείριση αυτών αποτελεί ανάγκη και αναπόφευκτη διαδικασία. Υπό το πρίσμα αυτό, δεν υπάρχουν διαφορές μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων οργανισμών ως προς την ανάγκη διαχείρισης των κινδύνων που διατρέχουν τόσο διεθνώς όσο και στη χώρα μας.

Ενώ οι ιδιωτικοί οργανισμοί έχουν αντιληφθεί σε σημαντικό βαθμό την αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου ως πλοηγό για την επιβίωση στους ασταθείς «οικονομικούς ωκεανούς» των εγχώριων και διεθνών αγορών, η ελληνική δημόσια διοίκηση δεν έχει θεσπίσει το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο για την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου στους φορείς που την απαρτίζουν, πλην εξαιρέσεων.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι η διαφθορά καταλαμβάνει όλα τα επίπεδα της Δημόσιας Διοίκησης, όπως επίσης και το γεγονός ότι μεγάλη μερίδα των δημοσίων υπαλλήλων δεν είναι διεφθαρμένοι. Όμως, η νοοτροπία της Ελληνικής κοινωνίας να παρεκκλίνει των κανόνων προκειμένου να διεκπεραιώσει επιτυχώς συναλλαγές με την δημόσια διοίκηση δημιουργεί ακόμα πιο πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη φαινομένων κακοδιοίκησης και διαφθοράς και ταυτόχρονα επιτάσσει τη θωράκιση των διοικητικών διαδικασιών με τη θεσμοθέτηση των βέλτιστων ελεγκτικών μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου, την κατάρτιση και εκπαίδευση των υπαλλήλων και την απόλυτη στήριξη αυτών από τα ανώτερα και ανώτατα διοικητικά όργανα. Οι δυσχερείς αυτές συνθήκες εντείνονται περισσότερο στο επίπεδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όπου η χωρική εξουσία περιορίζεται σε μικρότερο χώρο, είναι αμεσότερη και η επίδρασή της στον πολίτη εντονότερη.

Όπως αναλύθηκε στην παρούσα εργασία, οι Ο.Τ.Α. ελέγχονται από πληθώρα ελεγκτικών μηχανισμών και φορέων δημόσιων και ιδιωτικών. Όλοι αυτοί οι μηχανισμοί περιορίζονται σε ελέγχους τυπικούς (νομιμότητας) καθ' επιταγή του Συντάγματος με αποτέλεσμα να μην εξετάζονται κατ' ουσίαν οι διαδικασίες, οι ενέργειες και οι αποφάσεις των στελεχών και των διοικήσεων των οργανισμών. Το γεγονός αυτό οδηγεί αφενός σε φαινόμενα κακοδιαχείρισης και αφετέρου δημιουργεί κενά από τα οποία αναδύεται πολλές φορές η διαφθορά.

Ειδικά για τους Ο.Τ.Α., στα πλαίσια της διοικητικής αποκέντρωσης και του ΝΡΜ, τα τελευταία χρόνια υπήρξε μια προσπάθεια αναβάθμισης των εξουσιών, ελέγχου και εξοικονόμησης πόρων, απλούστευσης των διαδικασιών μέσα από μεταρρυθμίσεις που θεσπίστηκαν και τέθηκαν σε λειτουργία όπως π.χ. το σχέδιο Καλλικράτης, η λειτουργία των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) κλπ. Εκ του αποτελέσματος, οι μεταρρυθμίσεις αυτές είναι ελλιπείς καθώς αφενός αποσκοπούν στην απλούστευση (Κ.Ε.Π.) τον έλεγχο και την εξοικονόμηση πόρων (Καλλικράτης) και αφετέρου δεν εγκαθιστούν καμία λειτουργία ελέγχου επί της ουσίας (σκοπιμότητας), αυτό δηλαδή που ουσιαστικά προσφέρει ένας σωστά δομημένος εσωτερικός έλεγχος. Αντίθετα ακόμα και τώρα προβλέπουν την δημιουργία οργάνων ελέγχου νομιμότητας όπως η Αυτοτελής Υπηρεσία Ελέγχου Ο.Τ.Α. και ο Ελεγκτής Νομιμότητας οι οποίοι περιορίζονται όπως και οι άλλοι ελεγκτικοί μηχανισμοί σε ελέγχους νομιμότητας διάγοντας την δραστηριότητά τους εκτός περιβάλλοντος Ο.Τ.Α., εντασσόμενοι διοικητικά στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

Από όσα έχουν αναλυθεί στην παρούσα εργασία συνάγεται ότι η ανάγκη θέσπισης οργάνων εσωτερικού ελέγχου στους Ο.Τ.Α. είναι κατεπείγουσα και αποτελεί μονόδρομο για την βελτίωση της αποδοτικότητας, της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και κυρίως την καταπολέμηση των φαινομένων της διαφθοράς που έχουν ως αντίκτυπο την αναπτυξιακή στασιμότητα και τη δημιουργία οικονομικής δυσπραγίας των οργανισμών και του Κράτους γενικότερα. Η διενέργεια διαρκούς εσωτερικού ελέγχου με βάση τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα του Διεθνούς Ινστιτούτου Ελεγκτών (IIA) σε συνδυασμό με την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων του Δημοσίου Τομέα αποτελεί ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο σύγκρισης, ελέγχου και μεταρρύθμισης για τα πρώτα στάδια της ουσιαστικής αλλαγής στο Δημόσιο.

Το πλαίσιο που καθορίζει ο νόμος 3230/2004 περί διοίκησης με στόχους και μέτρησης αποδοτικότητας διέπεται από το πνεύμα του EFQM λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 1 όπου αναφέρονται ο σκοπός και οι ορισμοί αυτού. Όμως στη συνέχεια το πλαίσιο που καθορίζεται είναι ακατάλληλο και έχει τεράστιες διαφορές από το μοντέλο που ακολουθείται πανευρωπαϊκά. Είναι άτοπο να καθορίζονται στρατηγικοί στόχοι και ανέφικτο να αξιολογηθούν οι υπηρεσίες που καλούνται να τους επιτύχουν όταν δεν έχουν καταγραφεί και αποτυπωθεί αναλυτικά όλες οι διαδικασίες που ακολουθεί μία υπηρεσία. Παρατηρείται καθημερινά το φαινόμενο για την ίδια εργασία διαφορετικές τοπικά υπηρεσίες να ακολουθούν διαφορετικές διαδικασίες. Άρα ενώ απαντάται το πρώτο ερώτημα του RADAR, υπάρχει αστοχία στο δεύτερο το οποίο είναι εξίσου σημαντικό, δηλαδή, πως θα επιτύχουμε τους στόχους που θέτουμε. Αναφορικά με τους Ο.Τ.Α. δεν ισχύει το παραπάνω πλαίσιο διοίκησης καθώς 6 χρόνια μετά τον αρχικό νόμο οι Ο.Τ.Α. εξαιρέθηκαν της εφαρμογής του.

Συμπερασματικά, στην παρούσα εργασία αναλύθηκαν οι έννοιες του εσωτερικού ελέγχου και της διαφθοράς, αναδείχθηκε η σημασία των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου για τη λειτουργία ενός οργανισμού και δη δημοσίου και παρουσιάστηκε το νομικό πλαίσιο αλλά και τα είδη ελέγχου που υφίστανται οι Ο.Τ.Α. σήμερα. Επίσης, παρουσιάστηκε συνοπτικά η πανευρωπαϊκή πρακτική που ακολουθείται μέσα από την υιοθέτηση του μοντέλου EFQM και το αντίστοιχο ελληνικό νομικό πλαίσιο. Από την αντιπαραβολή της ερευνητικής βιβλιογραφίας με την ελληνική πραγματικότητα και την παρουσίαση στατιστικών στοιχείων των διαφόρων ελεγκτικών σωμάτων διεφάνηκαν οι αδυναμίες και οι ανεπάρκειες της λειτουργίας των Ο.Τ.Α. Το ζήτημα που τίθεται πανηγυρικά είναι η δημιουργία ανεξάρτητων τμημάτων εσωτερικού ελέγχου στους Ο.Τ.Α. και η στελέχωση των τμημάτων αυτών με το κατάλληλα επιμορφωμένο προσωπικό. Το ζήτημα αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο μελλοντικής έρευνας για την δράση του εσωτερικού ελέγχου ως προπομπό καταγραφής και διαμόρφωσης των διοικητικών διαδικασιών στη βάση υιοθέτησης του μοντέλου Επιχειρησιακής Αριστείας (EFQM) από τους Ο.Τ.Α. τροποποιώντας τον σχετικό νόμο ώστε να ακολουθεί την ορθή λογική του μοντέλου αυτού. Η υιοθέτηση αυτού του μοντέλου αποτελεί τη μόνη ολοκληρωμένη λύση για τους δημόσιους οργανισμούς και ιδιαίτερα τους Ο.Τ.Α. ώστε να επιτύχουν σε όλους τους τομείς της δραστηριότητάς τους τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά, δημιουργώντας μια ειλικρινή σχέση με το ανθρώπινο δυναμικό και την κοινωνία που διοικούν και η

οποία θα διακρίνεται από υψηλή αποδοτικότητα, αυξημένη λογοδοσία και πλήρη διαφάνεια. Επίσης, αντικείμενο μελλοντικής έρευνας θα μπορούσε να αποτελέσει η δυνατότητα που έχει η ελληνική κοινωνία να διαμορφώσει μία κατάλληλη νοοτροπία αποκτώντας κοινωνική, οικονομική και πολιτική συνείδηση, προκειμένου να αναπτυχθεί η συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση και λήψη των αποφάσεων κάνοντας χρήση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και όχι μόνο, ώστε να καθοριστεί ο ρόλος της ως βασικού πυλώνα στην διαμόρφωση μια διαφανούς και αξιόπιστης δημόσιας διοίκησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Asare, T. (2009). Internal auditing in the public sector: Promoting good governance and performance improvement. *International Journal on Governmental Financial Management*, 9(1), 15-28.
- Baltaci, M., & Yilmaz, S. (2006). *Keeping an Eye on Subnational Governments: Internal Control and Audit at Local Levels*. Washington: World Bank Publications.
- Barzelay, M. (2002). Origins of the New Public Management: An International View from Public Administration/Political Science. In: K. McLaughlin, S.P., Osborne, & E. Ferlie (eds.), *New Public Management: Current trends and Future Prospects*. London: Routledge.
- Blundo, G., & Olivier de Sardan, J.P. (2006). *Everyday Corruption and the State. Citizens & Public Officials in Africa*. London/New York: Zed Books.
- Campos, J.E., & Pradhan, S. (2007). *The Many Faces of Corruption. Tracking vulnerabilities at the sector level*. Washington DC: World Bank.
- Cartier-Bresson, J. (2000). *The causes and consequences of corruption: economic analyses and lessons learnt*. Paris: OECD.
- Della Porta, D., & Vannucci, A. (1999). *Corrupt Exchanges. Actors, Resources, and Mechanisms of Political Corruption*. New York: Aldine de Gruyter.
- Drogalas G., Karagiorgos T. and Arampatzis K.(2015). *Factors associated with Internal Audit Effectiveness: Evidence from Greece*, *Journal of Accounting and Taxation*, 7(7), pp. 113-122. *Factors associated with Internal Audit Effectiveness: Evidence from Greece*
- European Commission (2015). *EU anti-corruption report 2014*. Brussels: European Commission.
- Griffiths, M.P. (2012). *Risk-based auditing*. London: Gower Publishing.
- Hellman, J.S., Jones, G., Kaufmann, D., & Schankerman, M. (2000). *Measuring governance, corruption and state capture*. World Bank Policy Research Working Paper, no. 2312.
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons. *Public Administration*, 69(1), 3-19.

- Institute of Internal Auditors (1999). *Definition of Internal Auditing*. Altamonte Springs, FL: IIA Inc.
- Institute of Internal Auditors (2006). *The Role of Auditing in Public Sector Governance*. Altamonte Springs, FL: Institute of Internal Auditors.
- Institute of Internal Auditors (2008). *International Professional Practices Framework - International Standards for the Professional Practice of Internal Audit*. Altamonte Springs, FL: IIA Inc.
- Isaksen, J. (2005). *The budget process and corruption*. U4 IssuePaper 3:2005, Bergen: Chr. Michelsen Institute.
- Khan, M.A. (2006). *Role of Audit in Fighting corruption*. Paper prepared for ad hoc Group Meeting on “Ethics, Integrity, and Accountability in the Public Sector: Rebuilding Public Trust in Government through the Implementation of the UN Conventional against Corruption”, St. Petersburg, Russia.
- Kolstad, I. Fritz, V., & O’Neil, T. (2008). *Corruption, Anti-Corruption Efforts and Aid: do donors have the right approach?* London: Overseas Development Institute.
- Lambsdorff, J.G. (2003). How corruption affects productivity. *Kyklos*, 56, 457-474.
- Mebratu, A.A. (2015). Internal audit function and its challenges in public sector governance: Empirical evidence from Amhara National Regional State, Ethiopia. *AshEse Journal of Economics*, 1(1), 1-12.
- Mihret, D. (2010). Factors associated with attributes of internal audit departments: a canonical analysis. *African Journal of Accounting, Economics, Finance and Banking Research*, 7(6), 42-61.
- Mihret, D.G., & Yismaw, A.W. (2007). Internal audit effectiveness: an Ethiopian public sector case study. *Managerial Auditing Journal*, 22(5), 470-484.
- Nagy, A.L., & Cenker, W.J. (2002). An assessment of the newly defined internal audit function. *Managerial Auditing Journal*, 17(3), 130-137.
- OECD (1995). *Governance in Transition: Public Management Reforms in OECD Countries*. Paris: OECD.
- OECD (1996). *Performance Auditing and the Modernisation of Government*. Paris: OECD.
- Osborne, D., & Gaebler, T. (1992). *Reinventing Government*. New Jersey: Addison Wesley.
- Pollitt, C., & Summa, H. (2002). Performance Audit and Public Management Reform. In C. Pollitt, X. Girre, J. Lonsdale, R. Mul, H. Summa, & M. Waerness (eds),

Performance or Compliance? Performance Audit and Public Management in Five Countries. Oxford: Oxford University Press.

Sawyer, L.B. (1995). An internal; audit philosophy. *Internal Auditor*, 8, 46-55.

Schedler, A., Diamond, L., & Plattner, M.F. (1999). *The Self-Restraining State: Power and Accountability in New Democracies*. Boulder, CO: Lynne Rienner.

Szymanski, S. (2007). *How to Implement Economic Reforms: How to Fight Corruption Effectively in Public Procurement in SEE Countries*. Paris: OECD Publications.

Van Gansberghe, C.N. (2005). Internal auditing in the public sector: a consultative forum in Nairobi, Kenya, shores up best practices for government audit professionals in developing nations. *Internal Auditor*, 62(4), 69-73.

World Bank (2007). *Strengthening the World Bank Group Engagement on Governance and Anticorruption*. Washington, DC: World Bank.

Ελληνική βιβλιογραφία

Click, J. (2011). Οι κοινωνικές στάσεις έναντι της διαφθοράς στη σημερινή Ελλάδα. Στο: Α.Π. Νικολοπούλου (επιμ.), *Κράτος και Διαφθορά* (σ. 157-164). Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

Βαβούρας, Ι., Μανωλάς, Γ., & Συρμαλή, Μ.Ε. (2011). Διακυβέρνηση, δημοκρατία και διαφθορά: οι σχέσεις-επιπτώσεις τους στην οικονομική ανάπτυξη. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (153-194). Αθήνα: Παπαζήσης.

Βαβούρας, Ι.Σ. (2011). Εισαγωγή. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (9-35). Αθήνα: Παπαζήσης.

Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2007). *Εγχειρίδιο ελέγχου για τα ελεγκτικά σώματα και τις υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2016). *Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου 2015*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2016). *Ετήσια Έκθεση 2015*. Αθήνα: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

Ελεγκτικό Συνέδριο (2014). *Ετήσια Έκθεση Οικονομικού Έτους 2012*. Αθήνα: Ελεγκτικό Συνέδριο.

Κολλίντζας, Τ., & Ντέλλας, Χ. (1998). *Διαφθορά, οικονομική ανάπτυξη και διανομή του εισοδήματος*. Στο: Α.Π. Νικολοπούλου (επιμ.), *Κράτος και Διαφθορά* (σ. 167-184). Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

Κουτσούκης, Κ. (1998). *Η διαφθορά ως ιστορικό φαινόμενο στο νεοελληνικό κράτος*. Στο: Α.Π. Νικολοπούλου (επιμ.), *Κράτος και Διαφθορά* (σ. 121-156). Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

Λάζος, Γ. (2005). *Διαφθορά και αντιδιαφθορά*. Θεσσαλονίκη: Νομική Βιβλιοθήκη.

Παπαστάθης, Π. (2003) *Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις - Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του*, Α΄ και Β΄ τόμος, εκδόσεις ΟΠΑΠ, Αθήνα

Πελαγίδης, Θ., & Μητσόπουλος, Μ. (2010). *Η στιγμή της στροφής για την ελληνική οικονομία. Πώς ο προοδευτικός προγραμματισμός μπορεί να τη θέσει ξανά σε τροχιά ανάπτυξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Ρακιντζής, Λ. (2011). Ο θεσμικός ρόλος του Γενικού Επιθεωρητή στον έλεγχο του δημοσίου τομέα. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (105-130). Αθήνα: Παπαζήσης.

Χλέτσος, Μ. (2011). Κράτος και διαφθορά: ανάλυση των σχέσεων μεταξύ θεσμών και διαφθοράς. Στο: Δ. Αργυριάδης, Ι. Βαβούρας, Ε. Καββαδία, Γ. Μανωλάς, Δ. Ράικος, Λ. Ρακιντζής, Μ.Ε. Συρμαλή & Μ. Χλέτσος (επιμ.), *Διακυβέρνηση και Διαφθορά* (195-228). Αθήνα: Παπαζήσης.

Διαδικτυακοί τόποι

<http://www.efqm.org>

<http://www.wikipedia.org>

<http://eede.gr>

<http://www.gedd.gr/>

<http://www.intosai.org/>

<http://www.seedd.gr/>

<https://na.theiia.org/Pages/IIAHome.aspx>

<https://www.transparency.org>

www.doingbusiness.org

Νομοθεσία

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Νόμος 1850/1989 «Κύρωση του Ευρωπαϊκού Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας» (ΦΕΚ Α' 114/10-5-1989)

Νόμος 2477/1997 «Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης» (ΦΕΚ Α' 59/18-4-1997)

Νόμος 3230/2004 «Καθιέρωση συστήματος διοίκησης με στόχους, μέτρηση της αποδοτικότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 44/11-2-2004)

Νόμος 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» (ΦΕΚ Α' 114/8-6-2006)

Νόμος 3492/2006 «Οργάνωση συστήματος ελέγχου για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Κρατικού Προϋπολογισμού και των εκτός του Κρατικού Προϋπολογισμού φορέων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 210/5-10-2006)

Νόμος 3801/2009 «Ρυθμίσεις θεμάτων προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις οργάνωσης και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης» (ΦΕΚ Α' 163/4-9-2009)

Νόμος 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ Α' 87/7-6-2010)

Νόμος 4071/2012 «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ» (ΦΕΚ Α' 85/11-4-2012)

Νόμος 4254/2014 «Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο εφαρμογής του ν. 4046/2012 και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 85/7-4-2014)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας Π.1

Οι σημαντικότερες επιθεωρήσεις – έλεγχοι που ολοκληρώθηκαν από το
Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. εντός του 2015

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ		
ΔΟΜΗΣΗ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ		
	Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)	Αντικείμενο ελέγχου
1	8 Δήμοι της Αττικής	Νομιμότητα αδειοδότησης και ελέγχου λειτουργίας Λούνα Παρκ και παιδότοπων.
2	Δήμος Πέλλας	Διαδικασίες χορήγησης έγκρισης κυκλοφοριακής σύνδεσης σε πρατήριο υγρών καυσίμων
3	Δήμος Ερμιονίδας	Υπέρβαση ορίου τουριστικής εκμετάλλευσης και μη νόμιμη συνέχιση οικοδομικών εργασιών ξενοδοχειακής μονάδας
4	Υπηρεσία Δόμησης του Δήμου Κορινθίων	Η εξέταση της νομιμότητας έκδοσης άδειας δόμησης και υπαγωγής στις διατάξεις του Ν. 4178/2013 στον οικισμό Γαλατάκι Δ.Ε. Σολυγείας
5	Υπηρεσία Δόμησης του Δήμου Κορινθίων	Η εξέταση της νομιμότητας έκδοσης οικοδομικής άδειας, διαπίστωσης αυθαιρέτων και επιβολής προστίμων
6	Υπηρεσία Δόμησης του Δήμου Πύργου	Μη επιβολή αναλογούντων προστίμων για αυθαίρετο, σε περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους
7	Υπηρεσία Δόμησης και Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Λευκαδίων	Μη κατεδάφιση αυθαιρέτων κτισμάτων, μη βεβαίωση αναλογούντων προστίμων, μη αποβολή καταπατητή
8	Υπηρεσία Δόμησης του Δήμου Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	Καθυστέρηση βεβαίωσης προστίμων, μη διαβίβαση έκθεσης αυτοψίας σε Εισαγγελέα Πρωτοδικών και στο ΙΚΑ Μεσολογγίου
ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		
	Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)	Αντικείμενο ελέγχου
9	Δήμος Μαντουδίου, Λίμνης και Αγ. Άννας Δ/ση Δημόσιας Περιουσίας Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας	Η διερεύνηση της νομιμότητας των ενεργειών των Υπηρεσιών, ως προς την τήρηση του σκοπού παραχώρησης του Δημοσίου Κτήματος με ΑΒΚ 2113.
10	Δήμος Ζηρού	Ο έλεγχος νομιμότητας της λειτουργίας των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων πλησίον των πηγών «Πριάλας» καθώς και η λήψη μέτρων αποτελεσματικής προστασίας των πηγών αυτών από το Δήμο Ζηρού Ν. Πρέβεζας
11	Δήμος Ερμιονίδας, Δ.Ε.Υ.Α. Ερμιονίδας και λοιπές εμπλεκόμενες υπηρεσίες	Έλεγχος της λειτουργίας μονάδας βιολογικού καθαρισμού στην Ερμιόνη
ΕΡΓΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ		
	Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)	Αντικείμενο ελέγχου
12	Δ/ση Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων της Περιφέρειας Ηπείρου	Η διερεύνηση των διαλαμβανόμενων σχετικά με τη νομιμότητα της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου του έργου «Βελτίωση -Τροποποίηση 13 ^{ης} Επαρχιακής Οδού Ιωαννίνων -Γραμμενοχωριών -Ηγουμενίτσας, Ζωοδόχος -Γραμμένο-Πολύλοφος-Λύγγος» από τη Δ/ση Τεχνικών Έργων Περιφέρειας Ηπείρου
13	Δήμος Ξάνθης/Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών	Διοικητικός έλεγχος της εργολαβίας με θέμα « <i>Ενοποίηση πλατειών και χώρων πρασίνου κέντρου πόλεως Ξάνθης</i> ». Εξέταση κωλύματος συμφέροντος αιρετού του Δήμου Ξάνθης ως προς τη συμμετοχή του σε πράξεις σχετικές με τη διοίκηση του ως άνω έργου.
14	Τεχνική Υπηρεσία Δήμου ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ Πρώην ΤΥΔΚ Ν. Θεσσαλονίκης της τέως ΠΚΜ	Μη νόμιμη τροποποίηση μελέτης του έργου Αποπεράτωσης δημιουργίας πεζοδρόμων σύνδεσης των οικισμών του Δήμου του πρώην Δήμου Ευκαρπίας και νυν Δήμου Παύλου Μελά.

Πίνακας Π.1 συνέχεια

Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)		Αντικείμενο ελέγχου
15	Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης/ Περιφερειακή Ενότητα Ξάνθης	α) ο έλεγχος νομιμότητας της διακήρυξης για την επιλογή αναδόχων εκτέλεσης του έργου μεταφοράς μαθητών για το σχολικό έτος 2013-2014 β) της πιστοποίησης του ως άνω εκτελεσθέντος μεταφορικού έργου γ) η ενδεχόμενη έκδοση υπεράριθμων Μαθητικών δελτίων κατά το σχολικό έτος 2013-2014
16	Δήμος Παγγαίου	Η απευθείας ανάθεση της μίσθωσης χημικών τουαλετών στο Δήμο Παγγαίου κατά τα έτη 2011 έως 2014
17	Πρώην Δήμος Ελειού -Πρόννων (νυν δημοτική ενότητα Ελειού-Πρόννων Δήμου Κεφαλονιάς)	Έλεγχος της νομιμότητας αναφορικά με: α) τη διαγραφή χρέους ιδιώτη, β) την απευθείας ανάθεση μεγάλου αριθμού μικρών έργων προϋπολογισμού 6.925,90€ το καθένα, το χρονικό διάστημα 2009-2010, γ) την υπογραφή συμβάσεων προμηθειών στις 27/12/2010 με ημερομηνία λήξης της δημοτικής περιόδου στις 31/12/2010 και δ) το ζήτημα της αποζημίωσης του Δημάρχου
18	Δήμος Ξυλοκάστρου - Ευρωστίνης (Ξ.-Ε.) και φορείς του	Περί της νομιμότητας ή μη των διαδικασιών απ' ευθείας ανάθεσης υπηρεσιών μυοκτονίας -εντομοκτονίας δημοτικών κτιρίων, ετών 2011-2013.
19	Δήμος Μαραθώνα	α) Απευθείας αναθέσεις συμβάσεων από 1/1/2014 έως 30/9/2014, β) το καθεστώς παραχώρησης από τη Κτηματική εταιρεία του Δημοσίου στον τέως Δήμο Νέας Μάκρης του οικήματος που εφάπτεται με το πολιτιστικό και Αθλητικό Πάρκο Νέας Μάκρης γ) συμμετοχή Αντιδημάρχου σε συνεδριάσεις ανάθεσης προμηθειών σε συγγενή έως β' βαθμού.
ΥΓΕΙΑ, ΠΡΟΝΟΙΑ		
Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)		Αντικείμενο ελέγχου
20	Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας Δήμου Αιγιάλεω.	Η νομιμότητα των διαδικασιών χορήγησης επιδόματος τυφλότητας στο Δήμο Αιγιάλεω.
21	Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών- Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας και Παιδείας του Δήμου Αλεξανδρούπολης (πρώην Δ/ση Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειακής Ενότητας Έβρου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης)	Ο δειγματοληπτικός έλεγχος της νομιμότητας χορήγησης των προνοιακών επιδομάτων του αρ.94 παρ. 3β του Ν. 3852/10, που χορηγήθηκαν κατά την τετραετία 2006- 2010 και κατά το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2011.
ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ, ΕΣΟΔΑ		
Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)		Αντικείμενο ελέγχου
22	Δήμος Πάτμου	Η δωρεάν παραχώρηση της χρήσης και εκμετάλλευσης έκτασης για την κατασκευή και λειτουργία αιολικού πάρκου.
23	Τμήμα Τοπογραφίας Εποικισμού - Αναδασμού της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Ξάνθης	Ο έλεγχος νομιμότητας των ενεργειών των αρμοδίων υπηρεσιών σχετικά με: α) την απώλεια εκτάσεων του ελληνικού δημοσίου στην περιοχή αγροκτήματος Μαγγάνων Ξάνθης στα πλαίσια του έργου «Αναδασμός Μαγγάνων -παράλληλα έργα β) την ενσωμάτωση στο ως άνω έργο τοπογραφικών διαγραμμάτων με ανακριβή στοιχεία γ) την παράλειψη καθορισμού των γραμμών αιγιαλού & παραλίας στην εντός αναδασμού περιοχή του αγροκτήματος Μαγγάνων
ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ		
Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)		Αντικείμενο ελέγχου
24	Τμήμα Καθαριότητας & Ανακύκλωσης Δ/σης Περιβάλλοντος & Ποιότητας Ζωής Δήμου Ξάνθης.	Οργάνωση, στελέχωση και λειτουργία του Τμήματος Καθαριότητας & Ανακύκλωσης του Δήμου Ξάνθης (Αίτημα δικαστικής αρχής)
25	Δήμος Δελφών	α) Απώλεια υπηρεσιακών οχημάτων της Δημοτικής Ενότητας Ιτέας του Δήμου Δελφών, β) απώλεια παροπλισμένων υπηρεσιακών οχημάτων της Δημοτικής Ενότητας Άμφισσας του Δήμου Δελφών, γ) σύστημα ελέγχου και διαχείρισης των υπηρεσιακών οχημάτων του Δήμου Δελφών, δ) διαδικασία ελέγχου κατανάλωσης καυσίμων των δημοτικών οχημάτων και ε) διαδικασία της κατ'εξάιρεση έγκρισης οδήγησης υπηρεσιακών οχημάτων

Πίνακας Π.1 συνέχεια

ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ

	Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)	Αντικείμενο ελέγχου
26	Δήμος Παγγαίου Ν. Καβάλας	Ο έλεγχος νομιμότητας των διαδικασιών εκμίσθωσης του δημοτικού οατηρήξ παραλίας Οφρυνίου Καβάλας το έτος 2012 και της αδειοδότησης λειτουργίας του κατά το έτος 2013.
27	Δήμος Αχαρνών/ Επενδυτική Αχαρνών Μονομετοχική Α.Ε.	Νομιμότητα λειτουργίας του Νέου Κοιμητηρίου Αχαρνών και της διαδικασίας είσπραξης των εσόδων από τη λειτουργία του, κατά τα έτη 2011, 2012 και 2013.
28	Δήμος Αχαρνών	Είσπραξη, διαχείριση και διάθεση των εσόδων των μη ενοριακών ναών που λειτουργούν εντός του παλαιού και του νέου κοιμητηρίου Αχαρνών κατά τα έτη 2011, 2012 και 2013.
29	Δήμος Παιανίας	Νομιμότητα λειτουργίας δύο ιδιωτικών παιδικών σταθμών στον Δήμο Παιανίας.
30	Δήμος Κω	Νομιμότητα λειτουργίας ιδιωτικών παιδικών σταθμών στο Δήμο Κω.
31	Δήμος Περάματος	Τήρηση των όρων σύμβασης μίσθωσης του Δημοτικού Καταστήματος του Δήμου Περάματος.
32	Πρώην Κοινότητα Ομαλών (νυν Τοπική Κοινότητα Ομαλών Δήμου Κεφαλονιάς)	Η εξέταση τήρησης της νομιμότητας στην είσπραξη εσόδων υπέρ της Κοινότητας Ομαλών, από την εκμίσθωση σε μικροπωλητές χώρων εγκατάστασης, ιδιοκτησίας της Ιεράς Μονής Αγίου Γερασίμου και παραχωρηθέντες στην Κοινότητα, προς άσκηση υπαίθριου εμπορίου, κατά την τέλεση των πανηγύρεων του πολιούχου της νήσου Αγίου Γερασίμου στις 15 Αυγούστου και 20 Οκτωβρίου εκάστου έτους, κατά την περίοδο 2000 έως 2012
33	Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Δήμου Αθηναίων (Ο.Π.Α.Ν.Δ.Α)	Η εξέταση της νομιμότητας των πράξεων ή τυχόν παραλείψεων των υπευθύνων των πρώην Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν. Π.Δ.Δ.) «Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων» (Π.Ο.Δ.Α.) και «Δήμος Αθηναίων Μουσικά Σύνολα» (Δ.Α.Μ.Σ.), που συγχωνεύθηκαν στο ΝΠΔΔ «Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Δήμου Αθηναίων» (Ο.Π.Α.Ν.Δ.Α), αναφορικά με: α) τη μη λήψη μέτρων για την αναγκαστική είσπραξη οφειλομένων μισθωμάτων από τους μισθωτές του «Αθηναϊκού Καφερείου», ιδιοκτησίας του Δήμου Αθηναίων, β) τη μη είσπραξη εσόδων από εκδοτικό οίκο ύψους 17.000,00 € περίπου, γ) την προκαταβολή διαφόρων ποσών σε προμηθευτές με την τακτική του «εντέλλεσθε», δηλαδή της εντολής του Προέδρου του Δ. Σ. προς τον Ταμία του οργανισμού για πληρωμή ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή μη σχετικού εγκεκριμένου εντάλματος, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μεγάλου ελλείμματος στον Οργανισμό, δ) την κατ' εξακολούθηση παραβίαση από τον Οργανισμό νομίμων διαδικασιών προμήθειας από εταιρεία οργάνωσης συνεδρίων, και 5) τη μη σύνταξη Ισολογισμών και τη μη εφαρμογή διπλογραφικού συστήματος 6) την εκμίσθωση ακινήτου για τη στέγαση του Δ.Α.Μ.Σ., το οποίο βρισκόταν σε κακή κατάσταση, έναντι υπέρογκου μηνιαίου μισθώματος 10.000,00 €, με κόστος μετεγκατάστασης στο ως άνω ακίνητο πλέον των 400.000,00 €, χωρίς να υπάρχουν έγγραφα για διενεργηθέντα σχετικό διαγωνισμό για την ανωτέρω μίσθωση, ενώ οι σχετικές υπηρεσίες του τέως Δ.Α.Μ.Σ. στεγάζονται πλέον σε ιδιόκτητο ακίνητο.
34	Πρώην Δήμος Πεντέλης (νυν δημοτική ενότητα Πεντέλης ομώνυμου Δήμου)	Η εξέταση τήρησης της νομιμότητας στην επιβολή και είσπραξη του Τέλους Ακίνητης Περιουσίας (Τ.Α.Π.) ακινήτων του τέως Δήμου Πεντέλης (νυν Δημοτικής Κοινότητας Πεντέλης Δήμου Πεντέλης), για το χρονικό διάστημα 1999-2011.
35	Δήμος Λαρισαίων Πρώην Δημοτικός Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Επιστημών Δήμου Λαρισαίων (πλέον Δ/ση Αθλητισμού Πολιτισμού και Κοινωνικής Πολιτικής)	Ο έλεγχος νομιμότητας των ενεργειών του πρώην Δημοτικού Οργανισμού Πολιτισμού, Αθλητισμού και Επιστημών και του Δήμου Λαρισαίων σχετικά με τις προσλήψεις στον ανωτέρω Οργανισμό και λλόμενες οικονομικές ατασθαλίες στο Δήμο Λαρισαίων.

Πίνακας Π.1 συνέχεια

Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)		Αντικείμενο ελέγχου
36	Πρώην «Δημοτική Κατασκευαστική Επιχείρηση Δήμου Δίου Α.Ε.» Δ/σης Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της πρώην Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας Δ/ση Οικισμού-Χωροταξίας και Περιβάλλοντος της πρώην Ν. Α. Περία	α) Διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης και ελέγχου λατομείου αδρανών υλικών στο Δήμο Δίου β) Διαδικασίες έκδοσης παραστατικών της Δημοτικής Κατασκευαστικής Επιχείρησης του Δήμου Δίου γ) Διαδικασίες διαχείρισης χρημάτων που προήλθαν από εισπράξεις παραβόλων για ανανεώσεις αδειών παραμονής αλλοδαπών από υπάλληλο του τέως Δήμου Δίου, κατά τα έτη 2003 και 2004.
37	Δήμος Τριφυλίας	Έλεγχος νομιμότητας αιτήσεων και δικαιολογητικών αθιγγάνων για χορήγηση στεγαστικών δανείων
38	Δήμοι Επιδαύρου και Ερμιονίδας Ν. Αργολίδας	Έλεγχος νομιμότητας αιτήσεων και δικαιολογητικών αθιγγάνων για χορήγηση στεγαστικών δανείων
39	Δήμος Άργους-Μυκηνών	Έλεγχος νομιμότητας αιτήσεων και δικαιολογητικών αθιγγάνων για χορήγηση στεγαστικών δανείων
40	Δήμος Ναυπλίων Ν. Αργολίδας	Έλεγχος νομιμότητας αιτήσεων και δικαιολογητικών αθιγγάνων για χορήγηση στεγαστικών δανείων
41	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Επιδαύρου	Περί της οργάνωσης και λειτουργίας της Δημοτικής Επιχείρησης και της νομιμότητας διαγραφών οφειλών υδροληπτών το διάστημα 2007 - 2010.
42	Ταμειακή Υπηρεσία του πρώην Δήμου Πυλαρέων (νυν δημοτική ενότητα Πυλαρέων Δήμου Κεφαλονιάς)	Η απόδοση των ασφαλιστικών εισφορών της μισθοδοσίας των υπαλλήλων του πρώην Δήμου Πυλαρέων, του Κ.Α.Π.Η. Δήμου Πυλαρέων και του Ν.Π.Δ.Δ. «Ζησιμάτειος Βιβλιοθήκη» έτους 2010 και των τυχόν ομοειδών οφειλών προηγούμενων ετών, στους δικαιούχους ασφαλιστικούς οργανισμούς.
ΑΔΕΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΑΣΚΗΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ		
Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)		Αντικείμενο ελέγχου
43	Δήμος Μονεμβασίας	Περί της νομιμότητας άδειας λειτουργίας Καταστήματος Υγειονομικού Ενδιαφέροντος (Κ.Υ.Ε.).
44	Δήμος Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης	Περί της νομιμότητας έκδοσης αδειών ίδρυσης και λειτουργίας Καταστημάτων Υγειονομικού Ενδιαφέροντος.
45	Δήμος Πύργου Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	Νομιμότητας λειτουργία Κ.Υ.Ε σε αρχαιολογικό χώρο/περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
46	Δήμος Ναυπακτίας	Λειτουργία Κ.Υ.Ε. για χρονικό διάστημα τεσσάρων (4) ετών χωρίς την προβλεπόμενη άδεια ίδρυσης και λειτουργίας.
47	Οργανισμός Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης	Διαδικασίες θεώρησης - αναθεώρησης των αδειών πωλητών Λαϊκών Αγορών Ν. Θεσσαλονίκης και χορήγησης σχετικών αδειών στη Λαϊκή Αγορά Ασπροβάλτας.
48	Περιφερειακή Υπηρεσία Τουρισμού Δυτικής Ελλάδας	Νομιμότητα χορήγησης Ειδικού Τέλους Λειτουργίας σε ξενοδοχείο, θεωρήσεων μελετών για ενοικιαζόμενα δωμάτια.
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ		
Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)		Αντικείμενο ελέγχου
48	Πρώην Δήμος Μελισσίων (νυν δημοτική ενότητα Δήμου Πεντέλης)	Η εξέταση τήρησης της νομιμότητας στη διάθεση της χρηματοδότησης του Προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ», το οποίο είχε εγκριθεί και εκταμιεύτηκε για την εξόφληση της δαπάνης κατασκευής έργου με τίτλο «Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Δήμου Μελισσίων για την αναβάθμιση προσβασιμότητας ΑΜΕΑ και Λοιπές Συναφείς Εργασίες».
49	Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Πελοποννήσου	Έλεγχος νομιμότητας διαδικασιών επιχορήγησης για ανακατασκευή παραδοσιακού ξενώνα στο Οίτυλο Λακωνίας από εταιρεία.
50	Αναπτυξιακή Εταιρεία Δήμου Λήμνου (ΑΝΕΛ)	Ο έλεγχος των διαλαμβανόμενων σε καταγγελία, σχετικά με την αξιολόγηση (βαθμολόγηση) των επενδυτικών προτάσεων που υποβλήθηκαν στα πλαίσια της 1 ης Προκήρυξης του τοπικού Προγράμματος «Προσέγγιση ΓεαάεΓ» στη δράση Γ313-8 «Ίδρύσεις, επεκτάσεις, εκσυγχρονισμοί επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου (εναλλακτικές μορφές τουρισμού, χώροι αθλοπαιδιών)», από την Αναπτυξιακή Λήμνου ΑΕ (ΑΝΕΛ ΑΕ).

Πίνακας Π.1 συνέχεια**ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

	Ελεγχόμενη (-ες) υπηρεσία (-ες)	Αντικείμενο ελέγχου
51	Δήμος Ήλιδας, Νομού Ηλείας	Εξέταση των ενεργειών των αρμοδίων οργάνων του Δήμου για τρεις (3) υπαλλήλους του, σε βάρος των οποίων κινήθηκε ποινική διαδικασία.
52	Δήμος Γορτυνίας	Η εξέταση των ενεργειών των αρμοδίων οργάνων του Δήμου Γορτυνίας για υπάλληλό του, σε βάρος της οποίας κινήθηκε ποινική διαδικασία.

Πηγή: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ετήσια Έκθεση Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου, 2015